

ЖҰМЫС САПАРЫ

СОВЕТСКОЕ АУЫЛЫНДА СҮТ-ТАУАРЛЫ ФЕРМА АШЫЛАДЫ

Алдымен облыс басшысы Бәйтерек ауылдық округіне ат басын бұрып, «НұрСен Агро» ЖШС ауыл шаруашылығы дақылдарының өсу барысымен және жаңа егіннің шығу жай-күйімен танысты.

Аталған серіктестік өсімдік және мал шаруашылығымен айналысады. Ауыл шаруашылығы алқаптарының жалпы ауданы - 22 766 га, оның ішінде егістік - 10 245 га, жайылым - 11 362 га, дәнді дақылдар - 7 102 га, жемшөп - 250 га, сүрі жер - 1 572 га, көпжылдық шөптер - 1 321 га.

Серіктестікте 3 041 бас ІҚМ өсіріледі, оның ішінде:

- сүт бағыттағы «Симментал» және «Қызыл дала» тұқымды сиыр - 1 526 бас (оның ішінде 647 сауын сиыр);
- ет бағыттағы «Қазақтың ақбас» тұқымды сиыры - 1 284 бас;
- «Джерси» тұқымды 231 бас қунажын.

Облыс әкіміне қазіргі заманғы гербицидтермен және минералды тыңайтқыштармен өңделген жаңа егіннің шығып жатқан алқабы көрсетілді.

Ғауез Нұрмұхамбетов серіктестіктің егістік алқабында ауданның ауыл шаруашылығы тауар өндірушілерімен кездесіп, биылғы орақ науқаны мен болжамды астық шығымдылығы туралы әңгімелесті.

Содан кейін облыс әкімі Чистовское ауылында күрделі жөндеуден кейін ашылған ауылдық Мәдениет үйінің жұмысымен танысты. Мәдениет ошағы 1973 жылы (1993 жылдан бері жұмыс істемеген) салынған екен. Жөндеу жұмыстары 2023-2026 жылдары жасалып, жоба құны - 360 млн. теңгені құраған. Ғимараттың жобалық қуаты - 156 орындық акт залы, жаттығу құрылғылары бар спортзал.

«Чистовский» ЖШС қаражаты есебінен төбе-шатырын жөндеу, ауыстыру, терезе, есік, дәлізді жөндеу, қабырғалар тарту, ұзақ уақыт жанатын пеш сатып алу, батареяларды және оларды орнату сияқты жұмыстар атқарылған.

Облыс басшысы одан әрі КЗ 15-10 «Петропавл - РФ шекарасы» жол учаскесінің

5 тамыз күні облыс әкімі Ғауез Нұрмұхамбетов жұмыс сапарымен Магжан Жұмабаев ауданына келіп, әлеуметтік маңызы бар бірқатар нысандарды аралап, диқандармен кездесті.

бойында ашылған Магжан Жұмабаев стелласында болды. Бұл жерде оған аудан аумағымен өтетін КЗ 15-03 «Булаев - Возвышенка - Молодогвардейское» және КЗ 15-10 «Петропавл - РФ шекарасы» автомобиль жолдарында жүргізіліп жатқан жөндеу жұмыстары баяндалды.

2026 жылы Булаев қаласында 10 көшені орташа жөндеудің екі жылдық жобасы басталды. Мәселен, Булаев қаласындағы Целинная, Озерная, Первомайская, Северная, Степная, Зеленая, Батыр Баян, Комаров, Сәбит Мұқанов көшелері және Медвежка ауылындағы Школьная көшесі. Жөндеу жұмыстарының жалпы ұзындығы - 11 шақырымды құрайды.

Жобаның құны 621 739,9 мың теңге, биылғы жылы 100 000 мың теңге бөлінген. мердігерлік ұйымы - «Коммуналстройсервис» ЖШС, ал техникалық қадағалауды «А-Нұр Құрылыс» ЖШС жүзеге асырады.

Қазіргі кезде Булаев қаласындағы Целинная көшесінде тротуарларды абаттандыру жұмыстары басталды.

Облыс әкімі 2025-2026 жылдары 128 миллион теңгеге жөндеуге, қуаттылығы 300 орындық «Жас техниктердің үйі» аралап, оң баға берді.

383,9 ш.м. құрайтын заманауи ғимаратта жасанды интеллект, робототехника үйірмелері, дрондарды құрастыру және ұшыру, картингтерді бөлшектеу және құрастыру, қолданбалы шығармашылық, авиамодельдеу үйірмелері жұмыс істейтін болады.

Ғауез Нұрмұхамбетов бұл күні 185 шаршы метр аумақта орналасқан, биылғы жылдың сәуірінде ашылған Magzhan Creative & IT center жұмысымен танысты. Аймақ басшысына орталықта ҰҒА аймағы, киберспорт аймағы ойын алаңы, VR аймағы, дыбыс жазу студиясы, медиа аймақ, бағдарламалау аймағы және 3D басып шығару алаңдары

жұмыс істейтіні көрсетілді.

Сондай-ақ Ғауез Торсанұлы ауданның танымал қолөнер шеберлерінің көрмесіне бас сұғып, темірден, ағаштан, жүннен, теріден, қайыстан және басқа заттардан жасалған бұйымдарды тамашалады.

Облыс әкімінің қатысуымен Булаев қаласының орталық алаңында «Тағзым» мемориалдық көшесі ашылды. Бұл қуғын-сүргін құрбандарына, интернационалистік жауынгерлерге, Семей және Чернобыль апаттары жоюшыларға арналған ескерткіш болып табылады. Жоба авторы - жергілікті қолөнер мүсіншісі Саят Құдайбергенов.

Магжан Жұмабаев ауданы полиция бөлімінде жедел басқару орталығы пайдалануға берілді. Орындалған жұмыстар - серверлік үй-жай салу, жаңа серверлік жабдықты орнату, кезекші бөлімді косметикалық жөндеу.

Бейнебақылау жүйесіне 72 көше бақылау камерасы кіреді, оның ішінде: 18 айналымалы, 54 стационарлық, 3 «Ekip Box Spotter» жылдамдық режимін бекіту жүйесі, 55 дюймдік 4 монитордан тұратын бейне қабырға, 3 автоматтандырылған жұмыс орны.

Өңір басшысы полиция бөліміне 1 мамандандырылған дрон және 30 рация сыйға тартты.

Ғауез Нұрмұхамбетов одан әрі Таманское ауылына аттанып, ауылдағы күрделі жөндеуден өткен стадионымен танысты. Жоба құны - 80 миллион теңгені құраған және ол «Таманское» ЖШС демеушілік қаражаты есебінен жүргізілген.

Нәтижесінде спорттық нысан волейбол, баскетбол алаңымен, жасанды жабыны бар футбол алаңымен, жүгіру жолымен, бокс рингімен, балалар ойын алаңымен, би алаңымен, 500 орындық 2 көрермендер трибунасымен жабдықталған және толық жарықтандырылған.

Жұмыс сапары аясында облыс әкімі Советское ауылындағы «СК Агро 2050» ЖШС сүт-тауарлы фермасының ашылуына қатысты.

Жобаның құны - 8,0 миллиард теңгені құрайды. Серіктестікте Голштин тұқымды сиырлар өсіріліп, жоба қуаттылығы - 3600 бас ІҚМ құрайды. Шаруашылық сүт өндірісімен айналысып, оның өндірістік қуаттылығы - жылына 25200 тонна сүт өндіруді көздейді. 100 бас сиыр сауатын «Карусель» сауу қондырғысы орнатылған. Фермада 60 адам еңбек етеді.

Советское ауылында орналасқан «Тулетаев В.К.» ӘКҚ құс фермасы «Ауыл аманаты» арқылы 19,2 млн. теңгеге несие алған. Несие қаражаты есебінен башқұрт тұқымының 2 500 бас аналық үйрек, «Линда» тұқымының 500 бас қазы сатып алынды. Инкубацияның бірінші циклі: 1500 бас жас үйрек өсірілді. Қазіргі уақытта инкубаторларда 1400 үйрек жұмыртқасы шығарылақшы.

Содан соң, облыс әкімі ауданның медицина қызметкерлерімен кездесіп, ауылдық елді мекендерде қызмет етуге арналған 12 жаңа медициналық автомобильдердің кілтін (11 - ауыл шаруашылығы тауар өндірушілерінің есебінен, 1 - облыстық бюджет есебінен) табыстау рәсімі өтті.

Бүгін медициналық автокөліктердің кілттерін табыстау үшін арнайы жиналып отырмыз. Бұл - тұрғындарға көрсетілетін медициналық көмектің сапасы мен қолжетімділігін арттыруға бағытталған маңызды қадам. Осы игі іске қолдау көрсетіп, демеушілік жасаған ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерінің басшыларына ыңайы ризашылығымды білдіремін, - деді Ғауез Торсанұлы.

Сапар соңында өңір басшысы Советское ауылындағы Мәдениет үйінің акт залында халықпен кездесу өткізіп, тұрғындарға облыс пен ауданның әлеуметтік-экономикалық дамуы туралы баяндады.

Еркін ТӨЛЕГЕН,
суреттерді түсірген автор.

ҚҰРЫЛТАЙ

23 тамыз

ЖАҢАРУ ҮШІН ДАУЫС БЕР!

www.election.gov.kz

САЙЛАУШЫЛАР ТІЗІМДЕРІНДЕ ӨЗІҢІЗДІ ҚАЛАЙ ТЕКСЕРУГЕ БОЛАДЫ?

2026 жылғы 23 тамызда Қазақстан Республикасы Құрылтайының депутаттарын сайлау өтеді.

Әрбір азамат өзі туралы сайлаушылар тізімдеріндегі деректерді оның тұрғылықты жері бойынша құрылған сайлау учаскелерінің үй-жайларында дауыс беретін күнге он бес күн қалғанда немесе 2026 жылғы 7 тамыздан бастап тексере алады.

Әскери бөлімдерде, шалғай және қатынасу қиын аудандарда, демалыс үйлерінде, санаторийлік-курорттық ұйымдарда, үздіксіз жұмыс істейтін ондірісі бар ұйымдарда, жұмысты вахталық әдіспен ұйымдастыру орындарында, қоғамнан уақытша оқшаулауды қамтамасыз ететін арнаулы мекемелерде, Қазақстан Республикасының шет мемлекеттердегі өкілдіктерінің жанынан құрылған сайлау учаскелерінде сайлаушылар тізімдермен дауыс беру күніне бес күн қалғанда немесе 2026 жылғы 17 тамыздан бастап

таньса алады.

Тізімге енгізілмеген, дұрыс енгізілмеген немесе тізімнен шығарып тасталған, сондай-ақ дәлсіздік жіберілген жағдайда азамат сайлау комиссиясына сайлаушылар тізімдеріндегі деректерді түзету қажеттігі туралы шағымдануға құқылы.

Түзетуді немесе тізімге енгізуді сайлау комиссиясы дереу жүргізеді. Сайлау комиссиясы өтініш мақұлдабаған жағдайда азаматқа оның өтінішінің мақұлдабағаны туралы уәжі шешімнің көшірмесін дереу береді. Шешім бойынша сайлау комиссиясы орналасқан жердегі сотқа шағым жасауы мүмкін, сот шағымды келіп түскен күні қарайды.

Жаңару үшін дауыс бер!

Қазақстан Республикасының Орталық сайлау комиссиясы.

ӨЗГЕ ЕЛДІ МЕКЕНДЕ ЖҮРГЕНДЕР ҚАЛАЙ ДАУЫС БЕРЕДІ?

Сайлау күні басқа елді мекенде болатын сайлаушылар дауыс беру үшін дауыс беру құқығына арналған есептен шығару куәлігін ала алады. Бұл туралы Орталық сайлау комиссиясының отырысында ОСК мүшесі Азамат Айманакумов еске салды.

Дауыс беру құқығына арналған есептен шығару куәліктерін дауыс беру күніне 15 күн қалған уақыттан бастап дауыс беру күнінің алдындағы күнгі сағат 18:00-ге дейін алуға болады. Мұндай куәлікті учаскелік сайлау комиссиясы сайлаушының жазбаша өтініші және жеке басын куәландыратын

құжатын көрсетуі негізінде береді. Бұл ретте сайлаушылар тізіміне тиісті белгі қойылады.

«Азаматтар тұрғылықты жері бойынша тіркелген учаскелік сайлау комиссиясынан 7 тамыздан бастап 22 тамыз сағат 18:00-ге дейін дауыс беру құқығына арналған есептен шығару куәліктерін

алуға құқылы. Бұл ретте бір елді мекен шегіндегі басқа сайлау учаскесінде дауыс бергісі келетін сайлаушыларға мұндай куәлік берілмейтін атап өткен жөн. Жоғалған есептен шығару куәліктері қалпына келтірілмейді және олардың телнұсқалары берілмейді», деді Азамат Айманакумов.

Сонымен қатар, есептен шығару куәліктерін сенімхат арқылы да алуға болады. Сенімхатты нотариалды куәландыру талап етілмейді.

САЙЛАУҒА АРНАЛҒАН ДАУЫС БЕРУ БЮЛЛЕТЕНІ ТАНЫСТЫРЫЛДЫ

Орталық сайлау комиссиясында Құрылтай депутаттарын сайлауға арналған дауыс беру бюллетені қандай болатыны, қанша дана басып шығарылатыны және оның сайлау учаскелеріне қанша жеткізілетіндігі туралы айтылды.

Орталық сайлау комиссиясының мүшесі Михаил Бортник ОСК Құрылтай депутаттарын сайлау жөніндегі дауыс беру бюллетенінің нысаны мен мәтінін, оларды дайындау тәртібі мен қорғаныс дәрежесін белгілейтін атап өтті. Сонымен қатар Орталық сайлау комиссиясы сайлау бюллетендерін дайындауды және оларды аумақтық сайлау комиссияларына жеткізуді қамтамасыз етеді.

Дауыс беруге арналған бюллетенге жербеке сәйкес реттілікпен саяси партиялардың атаулары және «Бөріне қарсымын» деген жол енгізіледі. Сайлау бюллетендері учаскелік сайлау комиссияларына сайлаудан ерте дегенде бір күн бұрын және сайлаудан кемінде үш күн бұрын жеткізіледі.

«Дауыс беру бюллетенінің бланкісі – екі жақты, А4 форматында. Түсі – көгілдір түсті. Бірінші бетінде – Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Елтаң-

басы, бюллетенінің атауы. Екінші бетінде – 2026 жылғы 23 шілдеде өткізілген жербеке қорытындысына сәйкес ретпен саяси партиялардың атаулары және «Бөріне қарсымын» деген жол. Бюллетендердің қорғаныс дәрежесін белгілеу жөнінде ұсыныстар әзірленді. Олар оқсеттік баспа тәсілімен қолданылатын полиграфиялық қорғаныс әдісін, түсін, баспа қарпін және тағы да басқаларын қамтиды. Республика бойынша сайлаушылар тізіміне 12 605 788 сайлаушы енгізілген. Дауыс беруге арналған бюллетендер сайлау округіндегі сайлаушылардың жалпы санының 1 пайызы резервімен сайлау округіндегі сайлаушылардың санына тең мөлшерде әзірленеді. Осыған байланысты дауыс беру бюллетендері 12 731 847 дана көлемінде дайындалатын болады», деп хабарлады ОСК мүшесі Михаил Бортник.

Қазақстан Республикасы Құрылтайының депутаттарын сайлау бюллетені 2026 жылғы 23 тамыз

ИЗДАТЕЛЬСКИЙ КОМПЛЕКТ для голосования на выборах депутатов Конституции Республики Казахстан 23 августа 2026 года

«Әділет» партиясы Партия «Әділет»	☐
Жалпыұлттық оппозициялық партия Общественно-политическая партия «Жалпыұлттық оппозиция»	☐
Қазақстан «Байтас» жасалар партиясы Казахстанская партия «Байтас»	☐
Қазақстан Халық партиясы Партия Халық Қазақстан	☐
«Ақыл» партиясы Партия «Ақыл»	☐
«Ах-ақ» Конституциялық-Демократиялық Партиясы Конституционно-Демократическая Партия Казахстана «Ах-ақ»	☐
«Азаттық» партиясы Партия «Азаттық»	☐
Біріккен қорытынды Партия «Біріккен»	☐

Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкес, бұл бюллетенді дауыс беру учаскесінде дауыс беру үшін пайдалануға болмайды. Бюллетенді дауыс беру учаскесінде дауыс беру үшін пайдалануға болмайды. Бюллетенді дауыс беру учаскесінде дауыс беру үшін пайдалануға болмайды.

ЖАҢА ӘЛЕУМЕТТАНУЛЫҚ САУАЛНАМА: «ӘДІЛЕТ» КӨШБАСШЫЛЫҚ ПОЗИЦИЯСЫН САҚТАП КЕЛЕДІ

Қоғамдық саясат институты жүргізген зеріттеу нәтижесі Қазақстан азаматтарының 2026 жылғы 23 тамызда өтетін Құрылтай сайлауы туралы хабардарлық деңгейі мен дауыс беруге дайындық көрсеткіші жоғары екенін көрсетті.

Қоғамдық саясат институтының мәліметінше, респонденттердің 89,4%-ы 2026 жылғы 23 тамызда өтетін Құрылтай сайлауы туралы хабардар. Оның ішінде 55,2%-ы сайлау туралы толық білетінін айтса, 34,2%-ы сайлау өтетінін естігенімен, егжей-тегжейіне қанық емес екенін жеткізген.

Зерттеу нәтижесі сайлау туралы хабардарлық деңгейі респонденттердің жасына тікелей байланысты екенін көрсетті. Яғни, жасы ұлғайған сайын олардың ақпараттану деңгейі де артады. Сонымен қатар, ауыл тұрғындары арасында да сайлау туралы хабардарлық көрсеткіші жоғары.

Сауалнама азаматтардың сайлауға қатысуға деген ниеті де жоғары екенін аңғартты. Респонденттердің 72,3%-ы Құрылтай сайлауында дауыс беруді жоспарлайтынын мәлімдеген. Ал 11,9%-ы

дауыс беруге қатыспайтынын айтса, 15,8%-ы әлі нақты шешім қабылдамаған. Оның ішінде 0,5%-ы бұл сұраққа жауап беруге қиналған.

Зерттеу әлеуетті электораттың тұрақтылығын да көрсетті. Сайлауға қатысуға ниетті азаматтардың 87,6%-ы 2026 жылғы 15 наурызда өткен жаңа Конституцияны қабылдау жөніндегі республикалық референдумға да қатысқан. Бұл елдегі маңызды саяси науқандарға тұрақты түрде қатысатын сайлаушылар тобының қалыптасқанын аңғартады.

Партиялық таңдау бойынша көш басында «Әділет» партиясы тұр. Сауалнамаға қатысқандардың 67,3%-ы осы партияға дауыс беруге дайын екенін білдірген. Партияны қолдау деңгейі әсіресе 36–60 жас аралығындағы азаматтар мен ауыл тұрғындары арасында жоғары. Сонымен қатар, аталған партияны қолдайтындардың басым бөлігі сайлауға қатысуға ниетті екенін мәлімдеген.

Қалған партиялардың қолдау көрсеткіштері төмендегідей:

«Ауыл» партиясы – 6,2%;
Respublica – 5,5%;
«Ақ жол» – 4,8%;
ЖСДП – 4,3%;
ҚХП – 3,9%;
«Байтақ» – 1,1%.

Ал респонденттердің 1,6%-ы барлық партияға қарсы дауыс беруге ниетті екенін айтса, 5,3%-ы әлі таңдау жасамаған.

Зерттеу барысында респонденттерден партия таңдауға әсер ететін негізгі факторлар да сұралған. Бірнеше жауап нұсқасын таңдауға мүмкіндік берілген сауалнамада қатысушылардың 44,4%-ы партияның бастамаларын оң бағалайтынын басты себеп ретінде көрсеткен. 29,2%-ы өзін белгілі бір партияның тұрақты жақтамысын деп есептейді. Сондай-ақ 25,3%-ы «Қазақстанның болашағы осы партиямен байланысты» деген пікірді қолдаса, 14,7%-ы партияның сайлаушы-

лармен жұмыс істеу тәсілі ұнайтынын айтқан.

Жалпы, зерттеу қорытындысы азаматтардың алдағы Құрылтай сайлауына қызығушылығы жоғары екенін және елдегі электоралдық жұмылдыру деңгейінің жеткілікті қалыптасқанын көрсетті.

Айта кетейік, сауалнаманы Қоғамдық саясат институты 2026 жылғы 7–27 шілде аралығында өткізген. Зерттеу ұлттық репрезентативті іріктеме негізінде жүргізіліп, оған 18 жастан асқан 8 000 респондент қатысқан. Сауалнама 17 облыс, сондай-ақ Астана, Алматы және Шымкент қалаларын қамтыды. Іріктеменің ықтимал қателігі 1,19% болса, деректер face-to-face форматындағы жаппай сауалнама арқылы жиналған. Институт зерттеу нәтижелерін «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Конституциялық заңына сәйкес, Орталық сайлау комиссиясын 2026 жылғы 4 шілдедегі № ҚК–26/14 жазбаша хабардар ету негізінде жариялаған.

МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТ

ЖАРТЫ ЖЫЛДА СОЛТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫНДА 5 999 139 МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТІЛДІ

Бүгінде мемлекеттік қызметтер мемлекет пен қоғам арасындағы өзара іс-қимылдың маңызды тетіктерінің біріне айналды. Бұл – мемлекеттік функцияларды іске асыру кезінде сыбайлас жемқорлық төуекелдерін азайтудың тиімді құралдарының бірі.

Мемлекеттік қызмет көрсету саласының негізгі даму көрсеткіштері 2026 жылдың I жартыжылдығында Солтүстік Қазақстан облысында 5 999 139 мемлекеттік қызмет көрсетілді. Оның 98,7 % - ы электрондық форматта көрсетілді.

Мемлекеттік қызметтерді жетілдіру және оңтайландыру мақсатында олардың сапасы мен қолжетімділігін арттыру бағытында жүйелі жұмыстар жүргізілуде.

Мемлекеттік бақылау іс-шараларының нәтижелері
Көрсетілетін мемлекеттік қызметтердің сапасы қызмет көрсетушілердің кәсіби әрі үйлесімді жұмысына, сондай-ақ мемлекеттік қызмет көрсету қағидалары мен стандарттарының сақталуына тікелей байланысты.

2026 жылдың I жартыжылдығында Департамент 59 мемлекеттік бақылау іс-шарасын өткізді, оның ішінде азаматтардың өтініштері бойынша – 27 жоспардан тыс тексеру, 7 жоспарлы тексеру және 25 қашықтықтан мониторинг жүргізілді.

С МАНСАПТЫҚ ЖӘНЕ КӘСІБИ ӨСУ

Есепті кезеңде жоспардан тыс тексерулермен мемлекеттік қызмет көрсететін 80 мемлекеттік орган қамтылды.

Тексеру нәтижесінде мемлекеттік қызмет көрсету саласындағы заңнама талаптарының 17 747 бұзушылығы анықталды. Оның ішінде бұзушылықтардың 93 % - дан астамы мемлекеттік қызмет көрсету тәртібін сақтамауға қатысты болды. Сонымен қатар мемлекеттік қызмет көрсету мерзімдерін бұзу, құжаттардың толық емес топтамамен қызмет көрсету, стандарттарда көзделмеген құжаттарды талап ету, негізсіз бас тарту, бас тартуларда толық емес немесе анық емес ақпарат беру фактілері анықталды.

Тексеру қорытындылары бойынша мемлекеттік органдарға 94 ұсыным енгізілді.

Мемлекеттік қызмет көрсету саласындағы заңнама талаптарын бұзғаны үшін мемлекеттік органдардың 38 қызметкері тәртіптік жауапкершілікке тартылды.

Рұқсат беру сипатындағы мемлекеттік қызметтерді белгіленген мерзімде көрсетпегені, оларды белгіленген тәртіпті бұза отырып көрсеткені немесе негізсіз бас тартқаны үшін қызмет көрсетуші органдардың басшыларына қатысты 9 әкімшілік айыппұл салынды.

Ағымдағы жылдың I жартыжылдығында азаматтардан 80 өтініш келіп түсті. Оның ішінде 28 өтініш бойынша жоспардан тыс тексерулер жүргізілді, 4 өтініш сұрау салу арқылы қаралды, 27 өтініш өтініш берушілердің өтінішхаты негізінде тоқтатылды, 21 өтініш құзыреттілігі бойынша жолданды.

5 шағым бойынша өтініш берушілердің уәждері расталып, нәтижесінде олардың құқықтары толық көлемде қалпына келтірілді.

Түсіндіру жұмыстары
Өткен жылы барлығы 117 түсіндіру іс-шарасы өткізілді. Атап айтқанда, семинарлар, дөңгелек үстелдер, дәрістер, оның

ішінде аудандарда көшпелі аймақтық семинарлар, мемлекеттік қызметтер жәрмеңкелері, интернет-конференциялар ұйымдастырылып, бұқаралық ақпарат құралдарында мақалалар жарияланды. Сонымен қатар ақпараттық брошюралар таратылып, аудандық ішкі бақылау қызметтері азаматтарды қабылдауды тұрақты түрде өткізуде. Қызмет көрсетуші мемлекеттік органдардың интернет-ресурстарында мемлекеттік қызметтерді алу тәртібі туралы бейнероликтер орналастырылуда.

Бұдан бөлек, облыстың қызмет көрсетуші мемлекеттік органдарымен бірлесіп мемлекеттік қызметтер көрсету тәртібін айқындайтын нормативтік құқықтық актілерді әзірлеушілерге тұрақты негізде ұсыныстар енгізілуде. Бұл ұсыныстар нормативтік құқықтық актілерді құқықтық тұрғыдан жетілдіру, мемлекеттік қызметтерді автоматтандыру, оларды проактивті форматқа көшіру, «бір өтініш» қағидаты бойынша көрсету, сондай-ақ «жасырын» мемлекеттік қызметтерді анықтау мәселелеріне қатысты.

Соңғы жылдары Департамент лицензиялау, жер қатынастары, білім беру, денсаулық сақтау, әлеуметтік қорғау, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылығы, сауықтенеу және ауыл шаруашылығы, спорт және басқа да салалар бойынша 300-ден астам ұсыным енгізді.

Олардың ішінде 2026 жылдың бірінші тоқсанының қорытындысы бойынша 8 кейіс іске асырылды.

Мысалы, «Мүгедектігі бар балаларды үйде оқытуға жұмсалған шығындарды өтеу» мемлекеттік қызметі «Е-СоБес» ақпараттық жүйесі арқылы көрсетілді. Өтініштен басқа барлық қажетті құжаттар «электрондық үкімет» шлюзі арқылы тиісті мемлекеттік ақпараттық жүйелерден алынды.

Аталған мемлекеттік қызмет мүгедектігі бар баланың үйде оқитынын растай-

тын білім беру ұйымының анықтамасы негізінде көрсетіледі.

Алайда бұл анықтама білім беру ұйымы тарапынан қағаз түрінде беріледі және мемлекеттік қызмет болып табылмайды.

Осыған байланысты Департамент аталған анықтаманы беру процесін мемлекеттік қызметке айналдырып, оны «Е-СоБес» ақпараттық жүйесіне ықпалдастыруды ұсынды.

Бұл өз кезегінде «Мүгедектігі бар балаларды үйде оқытуға жұмсалған шығындарды өтеу» мемлекеттік қызметін проактивті форматқа көшіруге, яғни мемлекеттік қызмет көрсету туралы сұрау салынған SMS-хабарлама жолдау арқылы көрсетуге мүмкіндік береді.

Аталған ұсыным орталық мемлекеттік органдар тарапынан қолдау тауып, қазіргі уақытта қолданыстағы жұмыс процесін электрондық форматқа көшіру жұмыстары жүргізілуде.

Сонымен қатар жер қатынастары және азаматтардың жекелеген санаттарына әлеуметтік көмек тағайындау салалары бойынша Департаменттің тағы 6 ұсынымы орталық деңгейде қолдау тапты.

Бұл бағыттағы жұмыстар алдағы уақытта да жалғасатын болады.

Егер мемлекеттік қызметтердің сапасына қатысты сұрақтарыңыз немесе оларды көрсету рәсімдерін жетілдіру бойынша ұсыныстарыңыз болса, Департаментке «e-Өтініш» сервисі немесе EgovKzBot2.0 платформасындағы Telegram мөбильді қосымшасы арқылы жүгіне аласыз.

Біздің мекен жайымыз: Петропавл қаласы, Қазақстан Конституциясы көшесі, 38. Байланыс телефоны: 8 (7152) 36-01-62.

Дархан ХАЙРУЛЛИН,
Қазақстан Республикасы
Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің
Солтүстік Қазақстан облысы
бойынша департаментінің басшысы,
Әдеп жөніндегі кеңестің төрағасы.

КОНКУРСТАН ТЫС ТАҒАЙЫНДАУ - КӘСІБИ МЕМЛЕКЕТТІК АППАРАТТЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ ТЕТІГІ

Бүгінгі күні әлемде таланттарды іздеу - мемлекеттік және квазимемлекеттік сектор үшін басым міндет болып табылады.

«Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызметі туралы» 2026 жылғы 19 мамырдағы жаңа заңның нормаларына сәйкес дарынды жастар үшін мемлекеттік қызметке кіруге дайындық институтын құру көзделген.

Солтүстік Қазақстан облысында ветеринария, денсаулық сақтау, жер қатынастары және тағы басқа салаларда жұмыс істейтін жоғары оқу орындарының 27 түлегі төменгі әкімшілік мемлекеттік лауазымдарға конкурстық іріктеуден тыс тағайындалды.

Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің Солтүстік Қазақстан облысы бойынша департаментінің жанында 2018 жылдан бастап жас мемлекеттік қызметшілер мектебі қызмет етеді, мектептің 200-ден астам түлегі әртүрлі салаларында еңбек атқаруда.

«Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызметі туралы» жаңа Заң енгізілгеннен кейін, төменгі мемлекеттік әкімшілік лауазымдарға конкурстан тыс тағайындауға GPA оқыту нәтижесі 3,33-тен төмен емес жоғары оқу орындарының барлық түлектері құқылы.

Талантты жастарды мемлекеттік қызметке тарту үшін заңда ерте кәсіптік бағдарлау шеңберінде білім беру және оқу-тәрбие іс-шараларының кешенін қамтитын мемлекеттік қызметке кіруге дайындық институты көзделген.

Президенттік және өңірлік кадрлық резервтерді құру дарынды жастарға әлеуметтік лифт қамтамасыз ете отырып, таланттарды басқарудағы негізгі бағыттардың біріне айналды.

Бүгінгі таңда мемлекеттік қызмет пен квазимемлекеттік сектордың негізгі лауазымдарына үш жүзге жуық ПЖКР резервшісі тағайындалды.

Басқарушылардың кәсіби пулын

қалыптастыру мақсатында біздің облыста 2024 жылы өңірлік кадрлық резерві құрылды. 20 резервшінің жартысынан көбі әкімдердің орынбасарлары, аудан әкімдері аппараттарының басшылары, жергілікті атқарушы органдардың басшылары сияқты негізгі басшы мемлекеттік лауазымдарға тағайындалды. Резервшілердің көбі тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық, кәсіпкерлік, ішкі саясат, мәдениет және тағы басқа салаларда үлкен тәжірибеге ие адамдар.

Мемлекеттік аппаратты кәсібилендіру мемлекеттік қызметтің гибриді моделіне көшу, іріктеу рәсімдерін оңайлату, барлық кандидаттар үшін тең мүмкіндіктер беру, жеке сектордан мамандар тарту арқылы жүзеге асырылуда. Мәселен, Солтүстік Қазақстан облысында квазимемлекеттік секторда жұмыс тәжірибесі бар облыстық атқарушы органдардың 12 басшысы мемлекеттік қызмет саласындағы үкі-

летті органның келісімі бойынша негізгі басшы лауазымдарға конкурстан тыс тағайындалды.

Жүргізіліп жатқан реформалар мемлекеттік кәсіби, ашық және азаматтардың қажеттіліктеріне бағдарланған мемлекеттік аппаратты қалыптастыруға нақты бағытын көрсетеді. «Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызметі туралы» жаңа Заң, іріктеу мен бағалаудың жаңа тәсілдері, сондай-ақ мансаптық өсу үшін кеңейтілген мүмкіндіктер неғұрлым әділ және бәсекелестік ортаны қалыптастыруда, мұндағы басты критерийлер - құзыреттілік пен нәтижеге басты назар аударылуда.

Гүлнәр ЖУСАЛИНА,
ҚР Мемлекеттік қызмет істері агенттігі
Солтүстік Қазақстан облысы
бойынша департаменті мемлекеттік
қызмет басқармасының
басшысы.

ЖАҢА ҚЫЗМЕТ

EGOV BUSINESS ҚОСЫМШАСЫНДА ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫҢ ҮЛЕСІН СЕНІМГЕРЛІК БАСҚАРУҒА БЕРУ ҚЫЗМЕТІ ЕНДІ ҚОЛЖЕТІМДІ

Сенімгерлік басқару қызметі меншік иесі өз үлесіне құқығын сақтай отыра, уақытша басқа тұлғаның басқаруына берген жағдайда қолданылады. Барлық өзгерістер ресми түрде рәсімделіп, мемлекеттік ақпараттық жүйелерінде тіркеледі.

eGov Business қосымшасы арқылы қызметті алу үшін:

- eGov Business мөбильді қосымшасына авторизациядан өту;

- «Қызметтер санаттары» - «Құқықтық қатынастар» бөліміне өту;

- «Жарғылық капиталдың үлесін сенімгерлік басқаруға беру» қызметін таңдап, өтініш түрін таңдау;

- заңды тұлғаның БСН-ын, құрылтайшы-сенім білдірушінің ЖСН/БСН-ын және сенімгерлік басқарушының ЖСН/БСН-ын енгізу;

- үлес мөлшерін пайызбен және теңгемен, беру мерзімін (оның ішінде мерзімсіз), сондай-ақ сенімгерлік

eGov Business мөбильді қосымшасында кәсіпкерлерге арналған «Жарғылық капиталдың үлесін сенімгерлік басқаруға беру» атты жаңа мемлекеттік қызмет іске қосылды.

басқаруға беру туралы құжаттың нөмірі мен күнін көрсету;

- құжаттың PDF форматындағы сканерленген көшірмесін тіркеу;

- өтінішке қолжетімді тәсілдердің бірімен қол қою;

- өтініштің қаралу мәртебесін «Хабарламалар» - «Қызметтер тарихы» бөлімінен қадағалау қажет.

«Біз eGov Business қосымшасының мүмкіндіктерін үнемі кеңейтіп келеміз. Бұл кәсіпкерлерге артық бюрократиялық рәсімдерсіз көптеген қызметті онлайн алуға мүмкіндік береді. Қазіргі таңда қосымша кәсіпкерлер арасында кеңінен қолданылып келеді. 2026 жылдың бірінші жартыжылдығында 107 мыңнан астам шағын және орта бизнес өкілі тіркеліп, 1,4 млн-нан астам қызмет көрсетілді.

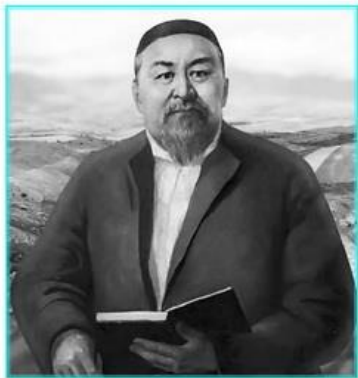
Енді қосымшада жарғылық капиталдағы үлесті сенімгерлік басқаруға беру бойынша тағы бір маңызды корпоративтік қызмет қолжетімді болды. Бұрын бұл рәсім көп уақыт пен жеке қатысуды талап етсе, енді оны смартфон арқылы бірнеше кадаммен рәсімдеуге болады. Бұл кәсіпкерлердің уақытын үнемдеп, бизнесі жүргізу үдерісін одан әрі жеңіл әрі ыңғайлы етеді», - деп «Ұлттық ақпараттық технологиялар» АҚ Басқарма Төрағасының Орынбасары Шыңғыс Оразалимов атап өтті.

Қызмет көрсету мерзімі 3 жұмыс күніне дейін. Қызмет нәтижесін өтініштің мәртебесі парақшасынан және eGov Business қосымшасының «Хабарламалар» - «Қызметтер тарихы» бөлімінен көруге болады. Қызмет тегін көрсетіледі.

Аталған қызмет ҚР Жасанды интеллект және цифрлық даму министрлігінің Мемлекеттік қызметінің қызметтер комитеті, ҚР Әділет министрлігі және «Ұлттық ақпараттық технологиялар» АҚ-ның бірлескен жұмысының нәтижесінде іске асырылды.

Анар МАҒЗҰМОВА,
«Ұлттық ақпараттық технологиялар»
АҚ Корпоративтік коммуникациялар
департаменті.

Алғашқы қадам

Абай тойы қазаққа не берді, артына неңдей із қалдырды деген сұраққа жауап іздеу мақсатында қадағи халімізше өткен күндегі сарғайған беттерін парақтап көрген едік. «Қазақ» газетінің 1914 жылы 51-санында жарияланған «Семейдегі әдебиет кеші» мақаласы: «26-январда Семейде «Народный домда» жағрафия жамиятының (қоғамының) әдебиет кеші болды. Бұл кеште халық аса көп болып, үйге симағандықтан бірсыпыра адамдар кіре алмады... Ол күн атақты ақымыз марқұм Абай Құнанбай ұлы турасында баяндама оқылады деген хабар халық арасына бұрынырақ тараған себепті жұрт ол күнді асыққанды күтіп тұрды. Баяндаманы Нәзіфа ханым (Құлжанов жамағаты) орысша оқыды. Баяндамада Абайдың қырда есіп, аз оқыса да Еуропа данышпандарының кітаптарын оқып, сөзін ұғып, көңіліне тоқып, Россияның Пушкин, Лермонтов, Толстой атты машұр адамдарының сөздерін қазақ тіліне аударып жазып, қазаққа, өзі өлсе де сөзін қалдырып кеткенін сөйледі. Мұнан соң Әліғамбет атты жігіт, заты тобықты, Абайдың қасында әр уақыт болған, домбырамен ән салды. Әуелі Татьянаның жазған хатын Абайдың өзінің шығарған күймен салды. Бұл ән мұңлы, нәзік өзі жай салатын әуезбен айтылады екен. Мұнан кейін «жігіт ғашығы» мен «өлсем орным қара жер сөз болмай ма» деген күйлерге (ән – Б.Қ.) салды. Бұл әндер майда үнмен салынып, бірде ақырындап, бірде көтеріп созып салынатын ән екен. Естіген халық һәммас, орыс, қазақ демей, шығарушысына да, ән салушы Әліғамбетке де алғыс айтты».

Ал «Айқап» журналының сол жылғы төртінші санында жарияланған мақалада: «...Алаша атты мәлім атақты ақын һәм философ Ибраһим Құнанбаевтың өлгеніне биыл он жыл толады. Ілгері басқан жұрт мұндай қадірлі адамдарының атағын шығару үшін талай белгі істеген болар еді. Біздің көбімізге Абайдың кн екені де белгісіз... Абайды еске алу кешінде Нәзіфаның жасаған баяндамасының соңғы сөзін келтірді: «Абайды туғызған қазақ даласы тағы да талай Абай секілді, бәлкі онан да артық, данышпандар туғызар» дегенде тандаушы қазақтардың жүйесі босап, көзіне жас алғандары да болды», деп жазады.

Сонымен бірге журналда, сол кеште Абайдың өз әніменен өлеңі айтылғаны, қазақтың сахаралық тұрмыс-салты көрсетілгені жазылады. «Абайдың өлеңі айтылады, бақысы ойындай деген хабарды естіп, қаладағы, қырдағы жылған қазақтың көбіне билет жетпей қалды. Қазақтың оқығандары бала-шағаларымен көтеріле барыпты. Абайдың қадірі халыққа зор екен. Оның өлеңі оқылғанда, талай қазақтың көзінен жас мөлдіреді», дейді.

«Қазақ» газетінің 1914 жылы, маусымның 23 күні 67 санында жарияланған «Абай» деген мақаласында Міржақып Дулатов Семейде өткізілген Абайды еске алу кеші туралы: «...Ол кеш бірінші қазақ ақынының құрметіне жасалған бірінші әдебиет кеші болып һәм бірінші қазақ әйелінің (Нәзіфа ханым Құлжанов жамағаты майданға түсіп, берген өрнегі еді», деп жазады.

70 жыл

«...Абайға арналған ең алғашқы мерке осыдан 81 жыл (1995 – Б.Қ.) бұрын өткен екен. Ұлы ақынның туғанына 70 жыл толуына арналған кешті 1915 жылы 13 ақпанда Семей қаласында Нәзіфа Құлжанова мен Нұрғали Құлжанов ұйымдастырған екен. Кеш бірнеше бөлімнен құрылып, қазақтың ұлттық ойындары, ән-күйлері орындалған. Сонымен қатар Жүсіпбек Аймауытов пен Тұрар ханым Қозыбағарованың ойнауында «Біржан-Сара» айтқысы ұйымдастырылып, сахнада көрсетілді. Абайдың әндері орындалады. Кешке тек қана жастар емес, әйел, бала-шаға, қыз-келіндерін ертіп үлкен адамдар да қатысқан. «Сибирская жизнь», «Семипалатинский телеграф», «Барнаульский» газеттерін хабаршылары көп барысын жазып алған. Атап айтатын жай, осынау Абайға арналған кештен түскен қаржының жұртшысынан көбісі Петроградтағы мұсылмандар лазаретіне, қаладағы ақшаға зәру қазақ оқушыларына бөлінді», деп жазады «Семей таңы» газеті (1995 ж. 07.29

Бұл той басқа тойдан өзгек. Абай тойы туралы деректерді аздаптан көрсек, қашан да елдің басын біріктірген, берекенің мерекесі болғанын көреміз. «Арттағыға сөзің мен ішің қалса, Әлсең де өлмегенмен беласың тең», деп халықтың өзі бекер айтпаса керек.

АБАЙ ТОЙЫНЫҢ ШЕЖІРЕСІ

№61).

80 жыл

1914-15 жылдар ақынның өмірден өткеніне 10 жыл немесе туғанына 70 жылдықты алғаш аталып өте бастағанын көреміз. Ал 34-35 жылдар – бұл ақынның өмірден өткеніне 30 жыл немесе туғанына 80 жылдығымен сәйкес келеді. Бұл жылдары елеулі ештеңе бола қоймаған тәрізді. 1934 жылы Қазақстан орталық атқару комитеті президиумы арнайы қаулы шығарып, республиканың әр жерінде ақынды еске алуға арналған жиындар, әдеби кештер өткізілетін туралы дерек сақталыпты. Қалай болғанда бұл жылдар қазақ жерінде Сталиндік алапат аштық болып жатқан кезбен тұспа тұс келетіндіктен түсінікті болса керек.

95 жыл

1940 жылы Абайдың туғанына 95 жыл толатын мерекесің өткізу жөнінде үкімет Комиссиясы құрылды. Ақынның мерейтойы Қазақстанның барлық жерінде салтанатты мереке түрінде өтті. Семей облысындағы Шығыстау ауданы, Қазақ ССР Жоғарғы Советі Президиумының Указы бойынша, Абай ауданы деп аталатын болды. Абай ауданындағы «Таң» колхозына, Қарауыл орталық мектебіне Абай есімі берілді. Сол сияқты Семейдегі саяси агарту техникумына Абай есімі берілді. Мәдени-тарихтық маңызы әр істің бірі – Семей қаласында Абай музейінің ашылуы болды. Абай музейін ашу мәселесіне байланысты Семейге Мұхтар Әуезов келіп музей ылайықты үйді көрсетіп берді және музей құру үшін алдын ала істелетін негізгі күрделі жұмыстарды бізге түсіндіріп анықтап берумен бірге өзі іс жүзінде нақтылы көмек көрсетіп, игілікті істі бастап берді. Мұхтардың басшылығымен біз де өз мүмкіндігімізше Абай музейін ашу жұмысына атсалыстық. 1940-жылы қазақ жұлдызының 16-сы күні Абай музейі ашылды. Музейдің ашылу салтанатына астанадан Мұхтар Әуезов бастаған бір топ ақын, жазушылар келді. Ақынның 95 жылдық мерекесі тұсында көп зерттеу еңбектері жазылды. Абайдың шәкірттерін, айналасын зерттеу жұмысы басталды. Абайдың 1945 жылы 100 жасқа толатын мерекесіне әзірлік жұмысы бес жыл бұрын, яғни 1940 жылы қолға алынды. Сол жылы Халық комиссарлар Советі жанына Мереке Комитеті құрылды. (Академик, абайтанушы ғалым Қайым Мұхамеджановтың «Абай» журналында (№1-2.1995 18 бет) жарияланған мақаласынан алынды).

100 жыл

«Осы жылы 29 декабрде Луначар клубында қазақтың байтақ даласында өткен атақты сыршыл ақын Абай (Ибрагим) Құнанбайұлының дүниеден көшкеніне 20 жыл толығанын еске түсіру үшін Семейдің «Географический обществосы» құрметтеп ескерткіш көшін жасайды. Кеш төртбіт: 1. Абайдың өмірбаяны (баяндамашы Ғаббасов Халел). 2. Қазақ әдебиетіне сіңірген Абайдың еңбегі, (баяндамашы Әуезов). 3. Мінез көріністері (жолдасы Көкбай ақсақалдың әңгімелері). 4. Абайдың әндері (әншілер: Әміре, Әліғамбет). Келушіге билет тегін беріліп, кеш сағат 6-дан қалмай басталады. Кеш өткізу комиссиясы атынан: Әлкей Марғұланұлы» «Қазақ тілі» №131 (530) 27 декабр 1924. Абай 100 жылдық мерей тойына дайындықтың өзі ерекше болғанын көреміз.

Абайтану ілімінің білгірі Қайым Мұхаметханов 100 жылдықта Абай тойына қатысқан ақындар туралы былай деп естелік қалдырыпты: «Мен ол кезде Қазақстан Жазушылар одағының Семейдегі бөлімшесін басқаратынымын. Тойға Қазақстанның әр облысынан мықты ақындар шақырылды. Семейдің Шар ауданынан Төлеу Көбдіков, Рахымбай, Жармадан Сапарғали Әлімбетов пен Нұрғали Тұңғатаров, Ақсуаттан Салық Өскенбаев, Жаңа Семейден Төңірберген Әміренов, Абыралыдан Иса Биназаров солардың арасынан менің назарымды қатты аударған павлодарлық әнші-ақын Естай Беркімбаев, дәлірек айтсам оның саусағындағы алтын жалатқан жүзік «Апырай-ой, сөзі жүзік баяғы Қорлан қызға байланысты болмаса игі?!» Басыма келген осынау ой тұспалым теріс келетпті. Той тараған соң Семейге бірге қайтып, Естайды үйіме қоңаққа шақырдым. Қоңақта отырып Естай сөрі бұл жүзікті жансыз ғашығы Қорланның сыйлағанын, екеуінің бірге өмір сүруіне тағдырдың қоспағанын, мына жүзікті Қорланның көзіндей көріп сақтап жүргенін майын тамызса баяндады. «Қорландай» ән тудырған қызды да, қыздың мына жүзігінде де арман жоқ-ау», дедім іштей» («Семей таңы» №61 29 шілде, 1995 ж.).

125 жыл

1970 жылы өтуге тиісті Абайдың 125 жылдығы 1971 жылы өткізіледі. Сол жылғы ауа райынан деген деректер бар, алайда ел есінде болса керек 1970 жылы Лениннің 100

жылдығы еді. Сол себепті де Абай тойы бір жылға шегерілді.

«Абайдың 125 жылдығы қарсаңында «Абай наркоман екен» деген түрлі мақалалар жазылды. Абайды қайтсе де етекпен тартқысы келетіндер көбейді. 150 жылдықтың қарсаңында да сондай әртүрлі пікірлер таратты. Сыртқы жұрттың да, ішкі өзіміздің рулық, өлі болмаса, жершілдік өресіне шыққан пікірлер болды», депті Сұлтан Оразалин ағамыз бір естелігінде...

Сонымен бір жыл кейін шегеріліп, 71-жыл өтсе де Абай тойынан ел есінде қаларлық уақиға көп болыпты. Соның бірі – тойдың құрметті қонақтардың бірі болып келген халық батыры Бауыржан Момышұлы екен. Оның келуі жұртшылықты ерекше қуанышқа бөлеп, тарих бетінде қалғанын көреміз. 1972 жылғы «Лениншіл жас» (қазіргі «Жас Алаш») газетінде Фабит Мүсіреповтің «Бошайдың үш қарасы» атты өчеркі жарық көргені бар. Сонда: Бошайдың үш қарасын мен екі ұлы тойда көрдім: алғашқы рет ұлы ақымымыз Абайдың туғанына 125 жыл толған тойында, бытыр. Екінші рет күні кеше ғана өткен халықтық поэзияның алып ақыны Жамбыл бабамыздың туғанына 125 жыл толған тойында. Осы екі тойда да бас бөйгелерді Бошайдың үш қарасы әкетті. Абай тойында жиырма километрлік айналымалы бөйгеге 40-50 ат қосылып еді. Бошайдың «Құланқарасы» жеке-дара жалғыз келді. Оған ең таяу келе жатқан аттар бір айналым кейін қалды» деп жазады. Осылайша Екінші дүниежүзілік соғыс ардагері, Социалистік Еңбек Ері, әйгілі атбегі Бошай Кітапбаевтың үш тұлпары туралы аңызға бергісіз тарихы әлі ел есінде.

140 жыл

1985 жылы Абайдың 140 жылдығына арналған салтанатты жиында Асқар Сұлейменовтің айтты дейтін бір тәмсіл сөз бар: «Талант – тұяқ, Абай – жол. Сол жолмен анау Жидебайға, мынау Қарауылға кемеңгер де келеді, кешке де келеді. Мұнда «үйренемін» деп, «үйретемін» деп келмеу керек... Мұнда тазарамын, арыламын деп келу керек. Елдің неге келгенін білмеймін. Мен өзім арыламын деп келдім», деген.

150 жыл

Абай тойларының негізгі жылнамашысы деп атауға толымды тұлға – абылдық шежіреші, этнограф Молдабек Жанболатұлы. Ол кісінің «Қазақ әдебиеті» газетінде жарияланған «Абай тойы – халық тойы» деректі мақаласында біраз жайт қамтылған. Онда Абай тойының 150 жылдығы туралы: былай дейді: – Әлемге әйгілі 1000 жылдық адамы аталған 10-ның бірі ұлы Абайдың туғанына 150 жыл толуын әлемдік мәртебеде тойлау жөнінде жаңа ғана тәуелсіз еліміз деп шаңырақ көтерген қазақ елін өз қатарына алған жүз сексен елдің лауазымын өкілдері жиналған ЮНЕСКО-ның бас конференциясының 27-сессиясы «Абайды бір ұлттың ғана емес, бүкіл әлемнің, адамзаттың ұлы перзенті» екенін айқындады. 1995 жылы айдай әлемге «Абай жылғы» деп жарияланды. 1995 жылдың көктемінде Түркияның Ыстамбұлында, Ресейдің Мәскеуінде басталған ұлы Абайға тағзым ету салтанаты әлемнің 25 елінде жалғасты. ЮНЕСКО әзірлеген 10 күндік «Абай мерекесі» Парижде өтті. Әлемнің сегізінші кереметі Абай, Шәкәрім мәзәлейі бой көтерді. Той қарсаңында Абай шығармалары жер жүзінде 18 тіліне аударылды, 6 миллион дана болып жарық көрді. Абай энциклопедиясы «Өнер» баспасынан шықты. Бірнеше кинофильмдер мен кітаптар жарық көрді. Бірнеше спектакльдер сахналанды. Лондонда «Абай үйі» ашылды. Бүкілодақтық география қоғамының арнайы экспедициясы анықтаған «Еуропа – Азия құрлықтарының кіндігі» деген арнайы құлпытас (ағылшын, орыс, қытай, қазақ тілінде жазылған) белгі Жидебай мен Самал төбенің арасында екені анықталған екен. Бұл әулие ел иесі, жер киесі танылған Кенгірбай би Жандосұлы (Кабекен) мен ұлы Абай, Шәкәрім қажаының киелі қасиетін танытатын тарихи белгі іспетті жұмбақ тылсым дүние болып Жидебайға қойылды. Тойға дайындықтың алғашқы сәтінде Қарауылға, Абай-Шәкәрім кесенесінің ашылу салтанатына 50-60 мың адам сырттан келеді деп шамаланған еді. Той қарсаңында Шыңғыстауға баруға рұқсат алған жеңіл көліктең өзі 20 мыңнан асып кетті. Той қонақтары 100 мыңнан асты.2

160 жыл

2005 жылы тамылжыған тамыздың 10-күні Алматыдағы Абай ескерткішінің жанында қала өкімдігі мен Жазушылар одағының және халықаралық «Абай» қорының ұйымдастыруымен «Адамзаттың Абайы» атты мерекелік поэзия күні өтеді. Бұл іс-шара ақынның туғанына 160 жыл толуына орайластырылған. Сол кезде көзі тірі ақынның ұрпағы 79 жастағы Фәзель Жағыпарқызы (Мағауиядан тарайтын): «Біз бақытты ұрпақпыз. Абай атамыздың мере-

тойларына куде болып халықпен бірге тойлап келе жатқан. Бабамыз мәңгі тірі, тірінің тірісі деп есептейміз», депті.

170 жыл

2010 жылғы 10 тамызда Абай күні аталып өтті. Еліміздің әр жерінде мерекелік шаралар ұйымдастырғаны есімзде. Сол жылы 170 жылдық аясында, «Дарын» мемлекеттік жастар сыйлығының лауреаты, белгілі ақын Ақберен Елгезектің авторлығымен «Tengri Films» кинокомпаниясы түсірген «Абай» деректі фильмінің тұсауы кесілді. Ал Абай елінде ақын тойы аясында, Мамай батырдың ескерткіші ашылды.3

175 жыл

2020 жыл ақынның 175 жылдық мерей-тойы аясында ТҮРКСОЙ шеңберінде «Абай жылы» деп бекітіліп, әлемнің 70-ке жуық елінде Абай тойына арналған 250-ден астам түрлі іс-шара ұйымдастырылды. Сол жылы Ұлттық Банк «АБА1. 175 JYL» деген атпен коллекциялық монеталар шығарса, «Қазпошта» «Абай Құнанбайұлының туғанына 175 жыл» деген тақырыппен пошта маркасын айналымға енгізді. Сол жылы Бельгия, Сингапур, Эфиопия, Болгария, Моңғолия, Чехия елдерінде «Абай» орталықтары, Ал Грузия астанасындағы көшелердің біріне Абай есімі берілді. Түркияда ақын құрметіне саябақ пен ескерткіш тақта орнатылды. Біріккен Араб Әмірліктері Абу-Дави қаласында «Абай» мәдени-ақпараттық орталығы ашылды. АҚШ-та Дж.Вашингтон университетімен бірлескен «Абай виртуалды орталығы» (abaiscenter.com) жұмысын бастады. Сыртқы істер министрлігінің мәліметі сөйкес, 2020-2021 жылдары әлем картасында Абай атындағы нысандардың саны артқан. 2020 жылдың 10 қыркүйегінде Бухарест орталығында Ұлы қазақ ойшылының бюст салтанаты түрде ашылды. Сол жылы 11 тамызында «Болгария – ағайынды Диневаны еске алу» қорының қолдауымен ақынның 175 жылдығына орай Свети Влас қаласындағы танымал тұлғалар аллеясында Абайдың барельефі ашылды. 2020 жылғы 22 желтоқсанда БҰҰ Женева бөлімшесінде қазақ ойшылының 175 жылдығына және БҰҰ-ның 75 жылдығына арналған Абай бюстінің салтанатты ашылуы өтті. Әйткенмен сол жылы ұлы дүбірлі той өткен жоқ. Өйткені әлемдік пандемиямен тұспа-тұс келді. Бірақ Абай атамыздың шаралаты тиіп жатты. 175 жылдық аясында Абай ауданының орталығы Қарауылда Абай саябағы ашылды. Кешегі (180 жылдықта) «Жеті қазына» ұлттық мәдени спорттық фестиваль осы саябақта өткізіліп, әр облыстың киіз үйлері тігілді. Аудан халқының қадесіне жарап тұр.

180 жыл

Өткен жылы 2025 жылы тамыздың алғашқы күнінен басталып, 10-тамыз – Абай күніне дейін мерейтойлық онкүндік өтті. Нелер тағлымды іс-шаралар ұйымдастырылды. Кей қонақ аз отырып, көп сынайтыны бар. Алайда Қарауылтебесінің баурайына қаз-қатар тігілген ақ шаңқан қалашықты есігі жабық үй болған жоқ. Ас-су қаймама елге кең-мол жетті. Сөйтіп сайын даланы салтанатқа бөлеген ұлы жігіт той – талайдың тандайын қақтырып өте шықты. Қазаққа «тойдың болғанынан боладысы қызық» деген сөз бар-ды. ал бұл жолғы тойда «болады» деген межеден «болғаны» асып түсіп жатты.

Бұл жолғы ұлы тойға қазақтың әйгілі әншісі Бибігүл Төлегенова, халық жазушысы Төлен Әбді, халық әртісі, күйші Секен Тұрысбек, абайтанушы ғалым Тұрсын Жұртбай және әлемнің 15 елінен ақын-жазушылардың делегациясы қатысты. Бұл жолғы 180 жылдықтаң арттағы елге не қалады, не берді деген сұрақтың қойылуы заңды. Хакім Абайдың 180 жылдық мерей-тойын лайықты деңгейде өткізуді Мемлекет басшысы Жолдауында айтты. Осы тапсырма аясында, әр облыс «Абайға құрмет» аясында Абай облысы орталығы Семей қаласында бір-бір нысан салып беретін болды. Оның алғашқы қадасын қағып, елдікті ерте бастан көрсете бастаған аймақтар да бар.

Ал ақынның туған жері – Абай ауданында интернет байланыс жүйесі толықтай жандартылды. 175 жылдықта салынған саябақ, аудандық Мәдениет үйі және Семей – Қарауыл арасындағы автожол күрделі жөндеуден өтті. Қарауылтебесі маңындағы атшабар жаңғыртылды, киіз қалашығына кәдімгі инфрақұрылым тартылды. Бұдан кейін де бұл жер ұлы дүбірлі тойға тас түйін дайын.

Түйін

Абай тойының шежіресі бір ғана мақалаға сыймайды. Әр онжылдықта өткізілген той мен атқарылған игілікті жұмыс бір-бір кітап. Сондықтан бұл теңіздің бір тамышысы ғана. Екеу, үшеу емес, бір тамшы. Бірақ «теңіз дөмі тамшыдан» деген...

Бақытбек ҚАДЫР.

ҚАНДАСТАРҒА ҚАНДАЙ ҚОЛДАУ КӨРСЕТІЛЕДІ?

Бейресмидереккөздер шеттегі қазақтың саны 5–7 миллион аралығында болуы мүмкін екенін де айтады. Бірақ олардың 90%-дан астамы диаспора емес, ирредент тұрғын екені нақты. Тарқатып айтсақ, Қытайда – 1,6 миллион, Өзбекстанда – 821,2 мың, Ресейде – 592 мың қазақ бар. Ал тарихи себептермен мәжбүрлі қоныс аударған диаспора өкілдері Моңғолияда – 125 мың, Түркияда – 30 мың және Еуропа елдерінде шоғырланған.

Бұл азаматтарға қамқорлық жасауды еліміз тәуелсіздік алғалы бері мемлекеттік саясаттың ажырамас бөлігі ретінде айқындады. Ал кейінгі жылдары бұл жұмыс жаңа мазмұнға ие болып, мәдени-гуманитарлық қолдаудан диаспораның әлеуетін ел дамуына тарту деңгейіне көтерілді.

Жалпы, қазақ елі тарихи отанына қоныс аударуды қолдайтын релятивтік модель, мәдени-гуманитарлық, әлеуметтік қолдау көрсететін патерналистік модель және диаспораның әлеуетін елдің әлеуметтік-экономикалық дамуына жұмылдыратын прагматикалық модельді қатар алып жүр.

Осы бағыттағы жүйелі жұмысты үйлестіріп отырған негізгі институт – Сыртқы істер министрлігінің қарамағындағы «Отандастар қоры» коммерциялық емес акционерлік қоғамы. Олар 30-дан астам елдегі 160-қа жуық қазақ мәдени орталығы мен қоғамдық ұйымдар және қауымдастықтармен тұрақты байланыс орнатқан.

«Кейінгі бес жылда қоғамның жобалары мен іс-шаралары арқылы тікелей (оффлайн) 40 мыңға жуық отандас қамтылды. Осы кезеңде Еуропа және Азия қазақтарының көзделулері мен кіші құрылтайлары, отандастар форумы, бизнес-форум және отандас ғалымдар форумы сынды ауқымды іс-шаралар ұйымдастырылды. Биыл Шығыс және Оңтүстік-Шығыс Азия елдеріндегі отандастар ұйымдарын біріктіретін «Азия елдері қазақтарының кеңесі» құрылып, оған Жапония, Корея, Малайзия мен Моңғолиядағы қауымдастық ұйымдары мүше болды. Оған қоса, «Ұлы дала» жобасымен 2023–2025 жылдары шетелдегі қазақ қаламгерлерінің 28 кітабы жарық көрді. Сондай-ақ ана тілін оқыту бағытында 2 мыңнан аса онлайн сабақ ұйымдастырылып, 4 мыңға жуық адам тіл курсынан өтті. Қордың «Жас қазақ» жазғы этно-лагері жобасы аясында кейінгі төрт жылда 637 этностық қазақ баласы тарихи Отанымен танысу мүмкіндігіне ие болды», дейді «Отандастар қоры» КеАҚ вице-президенті Әлібек Жұрқадам.

Шетелдегі қазақ жастарын тарихи Отанымен байланыстырудың ең тиімді жолы – білім. 2019–2025 жылдары барлығы 16 571 қандас елімізде жоғары білім алды.

Бүгінде әлемдегі қазақтардың жалпы саны 20 миллион адамға жуықтауы. Олардың басым бөлігі атамұрты, қара шаңырақты мекен өтсе, шамамен 3,5 миллион қазақ тағдырдың айдауымен 40–қа жуық шет мемлекетте өмір сүріп жатыр. Тарихи Отанынан жырақтағы қандастарымызға қазақ елі тарапынан қандай қолдау көрсетіледі?

Оның 7 982-сі дайындық бөлімдерінде, 7 749-ы 4 пайыздық квотамен, 840-ы стипендиялық бағдарлама арқылы оқыған. Бүгінде еліміздің жоғары оқу орындарында 5 мыңнан астам қандас студент білім алып жатыр.

Заң бойынша Қазақстан азаматтығы жоқ қазақ ұлты өкілдеріне жоғары оқу орындары мен колледждерге қабылдау кезінде 4 пайыздық квота қарастырылған. Қабылдау тәртібі айтарлықтай жеңілдетілді.

«Шетелдегі қандастарымыздың білім алуына арналған жеңілдіктер бар. Оны Ғылым және жоғары білім министрлігі ұсынады, ал «Отандастар қоры» осы жұмысты үйлестіруге атсалысады. Бұрын қандас талапкерлер жалпы конкурстың қатысып, барлық пәннен белгіленген мекеден өтуге тиіс еді, соның салдарынан гранттар толық игерілмей қалатын. Қазір ҰБТ-ны жеңілдетілген форматпен – оқу сауаттылығы және таңдаған мамандыққа байланысты екі пән бойынша ғана тапсырады. Бұған қоса, әр пәннен міндетті шекті ұпай талабы алынып тасталды. ҰБТ-ға дайын емес талапкерлерге университеттер жанындағы бір жылдық дайындық бөлімдері (Foundation) жол ашды. Мұнда қазақ тілін жетілдіруге, еліміздің білім жүйесіне бейімделуге, ҰБТ форматын меңгеруге мүмкіндік беріледі, ал қабылдау

көбіне тест емес, әңгімелесу арқылы өтеді. Дайындық бөлімінде оқытандарға ай сайын 41 мың теңге көлемінде мемлекеттік шәкіртақы төленеді, грант иегерлері Қазақстан азаматтарымен бірдей тәртіппен шәкіртақы алады. Сонымен қатар қандастардың мемлекеттік стипендиялық бағдарламалар арқылы магистратура мен докторантураға түсуіне де мүмкіндік бар», дейді қордың Коммуникация және халықаралық ынтымақтастық департаментінің басқарушы директоры Дидар Болат.

Елге оралуға ниетті қандастар үшін ең өзекті мәселе – көші-қон рәсімдері жөніндегі сенімді ақпарат. 2019 жылдан бері жұмыс істеп келе жатқан «Отандастарды ақпараттық қолдау орталығы» қандас мәртебесін алудан бастап Қазақстан азаматтығын рәсімдеуге дейінгі толық консультациялық сүйемелдеуді қамтамасыз етеді.

2019–2026 жылдар аралығында орталыққа барлығы 34 395 өтініш түскен. Оның ішінде фронт-кеңселерге – 19 197, колл-орталыққа – 6 565, электронды түрде – 6 071, бэк-офисте жеке қабылдау мен телефон арқылы 2 562 өтініш келіп, қаралды. Биыл жұмысы уақытша тоқтатылған фронт-кеңселер алты өңірде қайта жанданды, ал өтініштерді талдау

негізінде «Сұрақ-жауап» анықтамалығы қалыптастырылып жатыр.

Өткен жылдың қорытындысына иек артсақ, 16 805 этностық қазақ тарихи Отанымен табысып, қандас мәртебесін алды. Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің мәліметінше, қандастардың 44,5%-ы елге Өзбекстаннан, 44,1% – Қытайдан, 4%-ы – Түрікменстаннан, 3%-ы – Моңғолиядан, 2,5%-ы – Ресейден және 1,9%-ы басқа елдерден келген.

Еңбекке қабілетті жастағы ұлты қазақ қоныс аударушылар саны 60%-ға жуықтаса, еңбекке қабілетті жастаң кішілер – 34, ал зейнеткерлер 8,6 пайыз болды. Олар республиканың әр өңіріне қоныстанды. Негізі, 1991 жылдан бері республикаға 1 млн 164,8 мың қандас оралды.

Қоғамның ендігі мақсаты – елдің ішкі және сыртқы имиджін ілгерілету, оны бейбітсүйгіш әрі прогрессивті мемлекет ретінде беделін нығайтуға атсалысу. Осы бағытта бірқатар медиа-имидждік жоба қолға алынды. Шетелдіктер мен қандас балалар арасында «Қазақстан – менің кезімнен» сурет байқауы ұйымдастырылады. Домбыраны, сол арқылы мәдени мұраны әлемге таныту мақсатында «Dombyra DNA» халықаралық музыкалық digital-челленджі басталды. Игі іс-шараға балалар да, ересектер де, шетелдіктер де белсенді қатысты. Тарихи Отанына оралып, кәсібімен, білімімен және еңбегімен ерекшеленген қандастардың ел дамуына қосқан үлесін көрсететін «Қандастар жолы» жобасының бүгінде алты шығарылымы жарық көрді. Ал екінші жартыжылдықта ұзақмерзімді қоныс аудару мен инвестицияларды ынталандыруға бағытталған «Altyn Visa» бағдарламасы туралы бейнероликтер, reels және инфографика әзірленіп, ресми парақшалар, мессенджерлер мен елшіліктер арқылы таратылады.

Ең ауқымды бастама – Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың тапсырмасына сәйкес қолға алынған «Abai Institute» цифрлық платформасы. Оның мақсаты – жасанды интеллект, цифрлық платформалар және деректерге негізделген басқару арқылы әлемдегі қазақтармен жұмыстың жаңа моделін қалыптастыру.

Қазақ қай құрлықта жүрсе де, тарихи Отанының ыстық ықыласы мен нақты қолдауын сезінуі мемлекеттік саясаттың жүйелі жүргізіліп отырғанын көрсетеді. Енді қандастарымыздың әлеуетін тиімді пайдаланып, олардың Қазақ елімен байланысын одан әрі нығайту қажет. Өйткені шетелдегі әр қазақ – елдің халықаралық беделін арттыруға үлес қоса алатын маңызды күш.

Зейін ЕРФАЛИ.

ҚАЗАҚСТАНҒА КЕЛЕТІН ШЕТЕЛДІКТЕРГЕ ЭЛЕКТРОНДЫ КІРУ РҰҚСАТЫ БЕРІЛЕДІ

Қазақстанда 2026 жылғы тамыздан желтоқсанға дейін шетел азаматтарына арналған электронды кіру рұқсаты кезек-кезеңімен енгізіледі. Бұл бастама елге келушілерді есепке алу жүйесін жетілдіріп, көші-қон үдерісінің ашықтығын арттыруды көздейді.

Ішкі істер министрлігі осыған қатысты тиісті түзетулерді әзірледі. Жаңа тәртіп шетел азаматтарының Қазақстанға кіруін цифрлық форматта рәсімдеуге мүмкіндік беріп, көші-қон бақылауын тиімді жүргізуге жағдай жасайды.

Электронды кіру рұқсатын рәсімдеу ақылы болады. Түскен қаражат цифрлық инфрақұрылымды дамытуға, жүйенің үздіксіз жұмысын қамтамасыз етуге және пайдаланушылардың дербес деректерін қорғауға жұмсалады.

ЕЛІМІЗДЕ ҚОНЫС АУДАРУ БАҒДАРЛАМАСЫНА ҚАТЫСУШЫЛАРДЫ ҚОЛДАУ КҮШЕЙТІЛДІ

Қазақстанда кадр тапшылығы байқалатын өңірлерге ерікті түрде қоныс аудару бағдарламасы жаңартылуда. Бағдарламадағы басты жаңалықтардың бірі – қаржылық қолдау көлемінің едәуір ұлғаюы. Енді экономикалық ұтқырлық сертификатының ең жоғары мөлшері 7 млн теңгеге дейін (1 625 АЕК) жетеді. Бұл қаражатты қатысушылар жаңа өңірде жеке тұрғын үй сатып алуға пайдалана алады, деп хабарлайды ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрілігі.

Өзгерістердің негізгі мақсаты – азаматтардың тек өңір ауыстыруына ғана емес, жаңа жерде жайлы қоныстанып, баспаналы болып, тұрақты өмір сүруіне қолайлы жағдай жасау.

Мемлекеттік қолдау тек тұрғын үй сертификатымен шектелмейді. Қоныс аударушыларға көшуге арналған субсидиялар төленеді, тұрғын үйді жалдау және коммуналдық қызметтер шығындары өтеледі, сондай-ақ жұмысқа орналасуға жан-жақты қолдау көрсетіледі. Оның үстіне, жаңа өңірге көшпейтұрып-ақ жұмыс тауып, жұмыс берушіні таңдауға мүмкіндік бар. Қабылдаушы өңірлердің өкілдері азаматтар көшітін өңірлерде тұрақты түрде бос жұмыс орындары жәрмеңкелерін ұйымдастырады.

Сонымен қатар бағдарламаға қатысушылар қатары да кеңейтілді. Бұған дейін ол негізінен жұмыссыз азаматтарға арналса, енді мемлекеттік қолдау шаралары еңбек нарығында сұранысқа ие мамандар, сондай-ақ шаруа және фермер қожалықтарының басшылары да пайдалана алады.

Бағдарлама толықтай цифрлық форматқа көшірілді. Өтінім беру, өңірлер картасымен, сұранысқа ие мамандықтар тізімімен танысу және қолайлы бос жұмыс орнын таңдау мүмкіндігі migration.enbek.kz порталы арқылы қашықтан

қолжетімді. 2017 жылы бағдарлама іске қосылғаннан бері оған 73,9 мың адам қатысқан. Оның ішінде жұмыспен қамтуға жәрдемдесу құралдарының арқасында 31 мың адам тұрақты жұмысқа орналасты.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНА ТАРИХИ ОТАНЫНДА ТҰРАҚТЫ ТҮРУ МАҚСАТЫНДА КЕЛГЕН ЭТНИКАЛЫҚ ҚАЗАҚТАРДЫҢ ШЫҒУ МЕМЛЕКЕТІНДЕГІ ЕҢБЕК ӨТІЛІН ЕСЕПКЕ АЛУ ТУРАЛЫ

Зейнетақы саласында ынтымақтастық – бұл еңбек өтілін өзара есепке алу, сондай – ақ әскери қызмет кезеңдерін және жоғары және (немесе) жоғары оқу орнын көйінгі білім беру және арнайы орта білім беру ұйымдарындағы оқу кезеңдерін еңбек өтіліне есептеу.

Келісімде сондай-ақ Қазақстан мен Моңғолия арасындағы жинақтаушы зейнетақыны экспорттау бойынша ынтымақтастықтың жаңа түрі қарастырылған.

ҚР Үкіметі мен Моңғолия Үкіметі арасындағы зейнетақы жүйесіндегі ынтымақтастық туралы келісімді іске асыру бойынша ҚР құзыретті органдарының жұмысын ұйымдастыру регламенті 2026 жылғы 27 наурызда бекітілді.

Осы Келісім Тараптардың бірінің мемлекетінің аумағында тұратын тұратын және екінші Тарап мемлекетінің аумағында еңбек өтілі бар Тараптар мемлекеттерінің азаматтарына қолданылады.

Осы Келісім зейнетақылардың мынадай түрлеріне:

1. Қазақстан Республикасында:
 - жасына байланысты зейнетақы төлемдері;
 - міндетті зейнетақы жарналары, міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары

Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Моңғолия Үкіметі арасында 2024 жылдың 29 қазанында зейнетақымен қамсыздандыру саласындағы ынтымақтастық туралы Келісім іске асырылды, ол азаматтық тұлғаларға зейнетақы төлемдерін тағайындау бөлігіндегі қатынастарды реттеуге мүмкіндік береді (Ары қарай - Келісім). Келісім 2026 жылдың 1 сәуірінде күшіне енді.

есібінен қалыптастырылған зейнетақы жинақтарынан зейнеткерлік жасқа толуына байланысты зейнетақы төлемдеріне;

2. Моңғолияда - жерасты жұмыстарында, ыстық температуралық жағдайлардағы жұмыстарда және еңбек жағдайлары зиянды және ауыр жұмыстарда істеген адамдарға мерзімінен бұрын зейнетақыларды қоспағанда, сақтандыру зейнетақы қорынан төленетін жасына байланысты зейнетақыларға қолданылады.

3. Осы Келісім мынадай зейнетақыларға:

- Қазақстан Республикасында - еңбек сипірген жылдары үшін зейнетақы төлемдеріне;
- Моңғолияда - әскери қызметі үшін зейнетақы қолданылмайды.

Тараптар мемлекеттерінің азаматтарына зейнетақыларды тағайындау және төлеу туратын мемлекеттің заңнамасы бойынша жүзеге асырылады.

Қазақстан Республикасында жасына байланысты зейнетақы төлемдері Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген тәртіппен және шарттарда республикалық бюджет қаражаты есебінен төленеді.

Қазақстан Республикасында жинақтаушы зейнетақыларды бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген тәртіппен және шарттарда төлейді.

Моңғолияда жасына байланысты зейнетақы Моңғолияның әлеуметтік сақтандыру туралы заңнамасында көзделген тәртіппен және шарттарда сақтандыру зейнетақы қорынан төленеді. Тұратын мемлекетінің заңнамасында

көзделген қажетті құжаттарды қоса бере отырып, Қазақстан Республикасында жасына байланысты зейнетақы төлемдерін және Моңғолияда жасына байланысты зейнетақыларды тағайындау туралы өтінішті өтініш беруші тұратын мемлекетінің құзыретті органына береді.

Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген қажетті құжаттарды қоса бере отырып, Қазақстан Республикасында жинақтаушы зейнетақыларды тағайындау туралы өтінішті өтініш беруші Тараптардың кез келгенінің құзыретті органына береді.

Қазақстан Республикасында жасына байланысты зейнетақы төлемдерін және Моңғолияда жасына байланысты зейнетақыларды тағайындау кезінде бір Тараптың құзыретті органы екінші Тарап мемлекетінің аумағында 1998 жылғы 1 қаңтарға дейін жиналған, уақыт бойынша сәйкес келмейтін еңбек өтілінің жиынтық есебін жүргізеді.

Тараптардың бірінің аумағында жиналған еңбек өтілі осы Тараптың құзыретті органы Келісімнің 6-бабында көзделген тәртіппен растаған жағдайда ескеріледі.

Әскери қызмет кезеңдері және жоғары және (немесе) жоғары оқу орнын көйінгі және арнаулы орта білім беру жүйесінде, сондай-ақ рухани (діни) білім беру ұйымдарында оқу кезеңдері Тараптар мемлекеттерінің аумағында зейнетақыны тағайындаған Тарап мемлекетінің заңнамасына сәйкес еңбек өтіліне есепке жазылады.

Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары - Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2023

жылғы 22 маусымдағы № 232 бұйрығымен бекітілген мемлекеттік базалық зейнетақы төлемінің, жасына байланысты зейнетақы төлемдерінің мөлшерін есептеу (айқындау), оларды тағайындау, жүзеге асыру, тоқтата тұру, қайта есептеу, қайта бастау, тоқтата және тағайындау (тағайындаудан бас тарту) туралы шешімді қайта қарау қағидаларының 6 тармағына сәйкес Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде берілген құжаттар, егер Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарда өзгеше көзделмесе, Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен жария етуге жатады.

Жоғарыда аталған Ереженің 5 тармағына сәйкес - шет тілінде жасалған құжаттарды ұсыну барысында нотариус «Нотариат туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 34-бабы 1-тармағы 9) тармақшасына, 80-бабына сәйкес құжаттың қазақ немесе орыс тіліне дұрыс аударылғанын куәландырады.

Жоғарыда аталған Ереженің 35 тармағына сәйкес Жасына байланысты зейнетақы төлемдерін алушы жасына байланысты зейнетақы төлемдерін тағайындау үшін бұрын ұсынылған құжаттарды толықтыратын 1998 жылғы 1 қаңтарға дейінгі еңбек өтілі, 1998 жылғы 1 қаңтардан бергі табысы туралы құжаттарды ұсынған кезде жасына байланысты зейнетақы төлемдерінің мөлшерін өзгерту, жүргізілген артырулар ескеріле отырып өтінішті берген күннен бастап жүзеге асырылады.

Ботагөз ҚОЖАҒҰЛОВА,
Халықты әлеуметтік қорғау саласындағы реттеу және бақылау комитетінің СҚО бойынша департаментінің Зейнетақы және әлеуметтік қамсыздандыру бөлімінің басшысы.

САЛЫМШЫЛАР НАЗАРЫНА!

ЗЕЙНЕТАҚЫ ЖИНАҚТАРЫ – ОЗ БАҚЫЛАУЫҢЫЗДА: БЖЗҚ салымшыларының инвестициялық мүмкіндіктері кеңейтілуде

2026 жылғы 7 қыркүйектен бастап Қазақстан Республикасы Әлеуметтік кодексіне енгізілген өзгерістер күшіне енеді. Бұл өзгерістер БЖЗҚ салымшыларының зейнетақы жинақтарын басқару стратегиялары мен инвестициялық портфельдерді өз бетінше таңдау құқықтарын едәуір кеңейтеді. Енді салымшылар өздерінің зейнетақы жинақтарының 100%-ына дейін инвестициялық портфельді басқарушылардың (ИПБ) сенімгерлік басқаруына бере алады.

Жаңашылдықтардың мақсаты – ең қолайлы инвестициялық стратегиясы мен табыстылық тарихы бар ИПБ-ны таңдау арқылы жинақтарды басқарудың ұзақ мерзімді кірістілігін арттыру.

Міндетті зейнетақы жарналарының (МЗЖ) және ерікті зейнетақы жарналарының (ЕЗЖ) салымшылары, сондай-ақ пайдасына міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары (МКЗЖ) мен ЕЗЖ аударылатын жеке тұлғалар сенімгерлік басқаруға берілетін зейнетақы жинақтарының көлемін өз бетінше айқындауға, бір немесе бірнеше ИПБ-ны, сондай-ақ өздерінің қаржылық мақсаттарына сәйкес бір немесе бірнеше инвестициялық портфельді таңдауға мүмкіндік алады.

Таңдау мүмкіндігі арта түседі

Заңнамаға сәйкес әрбір ИПБ салымшыларға тәуекел деңгейі, инвестициялар құрылымы және инвестициялау мерзімі бойынша ерекшеленетін инвестициялық портфельдердің үш түріне дейін (консервативті, теңгерімді және тәуекелі жоғары) ұсына алады. Үш түрлі портфельдің болуы инвестицияларды салымшының жасына және жеке мүдделеріне қарай бейімдеуге мүмкіндік береді. Ал жинақтарды бірнеше ИПБ арасында бөлу құқығы олардың табыстылығының ауытқуына тәуелділікті азайтады.

ИПБ-ның инвестициялық портфельдерін қалыптастыруға қойылатын талаптар Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыу агенттігі (ҚНРДА) айқындайды.

Барлық ақпарат – бір платформада

Салымшыларға қолайлы болу үшін БЖЗҚ зейнетақы активтерін инвестициялық басқаруға қатысты негізгі ақпаратты біріктіретін invest.eprf.kz бірыңғай ақпараттық интернет-платформасын іске қосты. Платформа табыстылық туралы ақпаратқа ыңғайлы әрі құрылымдалған қолжетімділікті қамтамасыз етеді, белгіленген кезеңдер бойынша өтпелі басқарушылардың (ҚР Ұлттық Банкі мен ИПБ-лардың) басқаруындағы инвестициялық портфельдердің көрсеткіштерін динамикада салыстыруға мүмкіндік береді.

Салымшы инвестициялық портфельдерді бағалап, өзінің мүддесі мен инвестициялық мақсаттарына сәйкес басқарушыны және оның инвестициялық стратегияларын дербес таңдай алады.

Зейнетақы жинақтарын сенімгерлік басқаруға қалай беруге болады?

Зейнетақы жинақтарын сенімгерлік басқаруға беру үшін салымшы зейнетақы активтерін басқаруға рұқсат етілген инвестициялық портфельді басқарушылардың (ИПБ) тізілімінен басқарушы компанияны таңдауы және өтініш беруі қажет. (Толық ақпарат БЖЗҚ сайтындағы «Қызметтер – Сенімгерлік басқаруға аудару – Инвестициялық портфельді басқарушылар тізілімі» бөлімінде орналастырылған.)

Өтінішті:

- invest.eprf.kz сайтындағы жеке кабинет арқылы (электрондық цифрлық қолтаңбаны пайдалана отырып);
- жеке басын куәландыратын құжатты ұсыну арқылы БЖЗҚ-ның кез келген бөлімшесінде беруге болады.

Зейнетақы жинақтарының бір бөлігін ИПБ-ға беру, бір ИПБ-дан екіншісіне ауыстыру немесе жинақтарды ИПБ-дан Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің (ҚРҰБ) басқаруына қайтару бойынша қадамдық нұсқаулық мына сілтеме бойынша орналастырылған: <https://www.eprf.kz/kz/services/Invest/22218/>.

Өтініштің орындалу мәртебесін БЖЗҚ сайтындағы немесе мобильді қосымшасындағы жеке кабинеттен («Өтініштер» бөлімі) қадағалауға болады. Өтініштерді қабылдау және өңдеу үдерісі

толық автоматтандырылған. Зейнетақы жинақтарын ИПБ-ның сенімгерлік басқаруына беру өтініш келіп түскен күннен бастап 30 күнтізбелік күн ішінде БЖЗҚ арқылы жүзеге асырылады. Бұл ретте зейнетақы жинақтарын бір ИПБ-дан екіншісіне ауыстыруға немесе оларды Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің басқаруына қайтаруға жинақтар инвестициялық портфельді басқарушының сенімгерлік басқаруына берілген күннен бастап кезінде бір жыл өткеннен кейін ғана рұқсат беріледі.

ИПБ басқаруындағы зейнетақы жинақтарын қорғау тетіктері

Зейнетақы жинақтарын басқару мүмкіндіктерінің кеңеюі салымшының жауапкершілігінің де артуын білдіреді. ИПБ-ны таңдау – салымшының дербес шешімі. Ол ұсынылатын инвестициялық стратегияны, инвестициялық портфельді құрылымын, тәуекел деңгейін және активтерді басқару нәтижелерін өз бетінше бағалайды.

Заңнамада зейнетақы жинақтарын қорғаудың көшенді жүйесі көзделген:

• **ИПБ-ның қаржылық жауапкершілігі.** 2026 жылғы 1 қаңтардан бастап табыстылықтың эталоны ретінде қолданылатын композициялық индекстер жүйесі енгізілді. Егер инвестициялық портфельдің табыстылығы белгіленген бағдардан төмен болса, басқарушы компания айырымын өз капиталы есебінен салымшыға етуге міндетті.

• **Тәуелсіз кастодиан-банк.** Барлық активтер кастодиан-банкте (тәуелсіз ірі банкте) сақталады. Ол активтердің заңнама талаптарына сәйкес орналастырылуына бақыалады. Бұл ретте активтер салымшының БЖЗҚ-дағы жеке зейнетақы шотында (ЖЗШ) есепке алынуын жалғастырады және ИПБ-ның меншікті активтерінен бөлек сақталады. ИПБ банкрот болған жағдайда салымшылардың зейнетақы активтері оның міндеттемелерін орындауға пайдаланылмайды.

• **Инвестициялық шектеулер және әртарапталандыру.** Реттеуші ИПБ инвестициялай алатын қаржы құралдарының тізібесін белгілейді. Олардың қатарына Қазақстан Республикасының және шет мемлекеттердің мемлекеттік бағалы

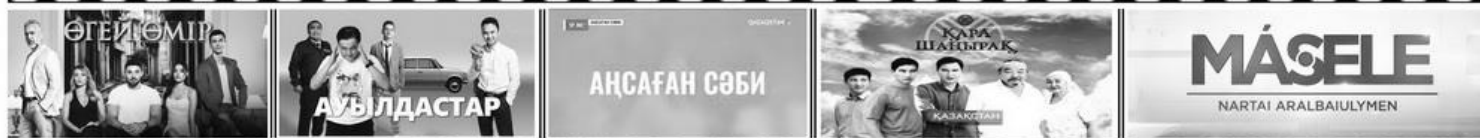

қағаздары, қазақстандық және шетелдік ұйымдардың үлестік және борыштық бағалы қағаздары, сондай-ақ тиісті кредиттік рейтингі бар екінші деңгейдегі банкітер мен бейрезидент-банкітердегі салымдар кіреді. Жоғары тәуекелді цифрлық және криптоактивтер бұл тізімге енгізілмеген, сондықтан зейнетақы жинақтарын оларға инвестициялауға жол берілмейді. Сонымен қатар заңнамада инвестициялау лимиттері белгіленген. Әрбір ИПБ реттеуші талаптарын ескере отырып, өзінің инвестициялық декларациясында басқару стратегиясын дербес айқындайды.

• **Басқарушы компанияларға қойылатын талаптар.** Зейнетақы активтерін басқаруға қаржылық тұрғыдан орнықты ИПБ ғана жіберіледі. Ол реттеушінің капитал жеткіліктілігіне, клиенттердің активтерін басқару тәжірибесіне, сондай-ақ ірі акционерінің немесе рейтингі «BBB» деңгейінен төмен емес бейрезидент акционерінің болуына қатысты реттеушінің талаптарына сәйкес келуі тиіс. Зейнетақы активтерін басқаруға рұқсат берілген ИПБ-лар тізілімі ҚНРДА мен БЖЗҚ-ның ресми интернет-ресурстарында жарияланған.

Қазіргі уақытта зейнетақы активтерін басқару алты компанияның құзыретінде: «Alatau City Invest» АҚ, «BCC Invest» АҚ, «Halyk Global Markets» АҚ, «Halyk Finance» АҚ, «Сентрас Секьюритиз» АҚ және «Tansar Capital» АҚ. ИПБ тізілімін шығарылған жағдайда салымшылардың зейнетақы жинақтары Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің басқаруына қайтарылады.

«БЖЗҚ» АҚ баспасөз орталығы.

Дүйсенбі, 10 тамыз	Сейсенбі, 11 тамыз	Сәрсенбі, 12 тамыз	Бейсенбі, 13 тамыз	Жұма, 14 тамыз	Сенбі, 15 тамыз	Жексенбі, 16 тамыз
QAZAQSTAN	QAZAQSTAN	QAZAQSTAN	QAZAQSTAN	QAZAQSTAN	QAZAQSTAN	QAZAQSTAN
05.30 ӘНУРАҢ. 05.35 «КӨНІЛ ТОЛҚЫНЫ». 06.05, 03.15 Т/Х «СҮЙЕ БІЛСЕН...». 07.00 «ТАՏՏՈՒՐՈՒՐԱՆ». 08.00 М/Ф «САҚШЫ АРЫՏԱՆ». 09.00 Т/Х «ЖОҒАЛҒАН ЖЫЛДАР». 10.00, 13.00, 17.00, 20.00, 00.15 АҚПАРАТ. 10.10, 18.00 Т/Х «СЕЗІМ МЕН СЕРТ». 12.10, 02.30 ҚЫЗЫҚ ЕКЕН. 13.10 Т/Х «ЫСТЫҚ ҰЯ». 14.15 «АҚОРДА». 14.30 Д/Ф. 15.05 КОНЦЕРТ. 15.55, 21.25 Т/Х «СЕН ҚАСЫМДА БОЛМАСАҢ...». 16.55 БОЛАШАҚ ОЙЫҢДАРЫ-2026. 17.20, 00.45 «ҚАЗІР АЙТАЙЫҚ». 20.30 Т/Х «ӘУЛЕТ КҮПІЯСЫ». 22.25, 01.35 АШЫҚ АЛАҢ. 23.15 «1001 ТҮН».	05.30 ӘНУРАҢ. 05.35, 10.00, 13.00, 17.00, 20.00, 00.15 АҚПАРАТ. 06.05, 03.15 Т/Х «СҮЙЕ БІЛСЕН...». 07.00 «ТАՏՏՈՒՐՈՒՐԱՆ». 08.00 М/Ф. 09.00 Т/Х «ЖОҒАЛҒАН ЖЫЛДАР». 10.10, 18.00 Т/Х «СЕЗІМ МЕН СЕРТ». 12.10, 02.30 ҚЫЗЫҚ ЕКЕН. 13.10 Т/Х «ЫСТЫҚ ҰЯ». 14.15 АҚЫЛ МЕН АЛГО- РИТМ. 14.35 «ЖАРҚЫН ЖҮЗДЕСУ». 15.55, 21.25 Т/Х «СЕН ҚАСЫМДА БОЛМАСАҢ...». 17.20, 00.45 ҚАЗІР АЙТАЙЫҚ». 20.30 Т/Х «ӘУЛЕТ КҮПІЯСЫ». 22.25, 01.35 АШЫҚ АЛАҢ. 23.15 1001 ТҮН.	05.30 ӘНУРАҢ. 05.35, 10.00, 13.00, 17.00, 20.00, 00.15 АҚПАРАТ. 06.05, 03.15 Т/Х «СҮЙЕ БІЛСЕН...». 07.00 «ТАՏՏՈՒՐՈՒՐԱՆ». 08.00 М/Ф. 09.00 Т/Х «ЖОҒАЛҒАН ЖЫЛДАР». 10.10, 18.00 Т/Х «СЕЗІМ МЕН СЕРТ». 12.10, 02.30 ҚЫЗЫҚ ЕКЕН. 13.10 Т/Х «ЫСТЫҚ ҰЯ». 14.15 ЗАҢ АЛДЫҢДА. 14.30 «КҮТУШШЕР». 14.50 «ЖАРҚЫН ЖҮЗДЕСУ». 15.55, 21.25 Т/Х «СЕН ҚАСЫМДА БОЛМАСАҢ...». 17.20, 00.45 ҚАЗІР АЙТАЙЫҚ». 20.30 Т/Х «ӘУЛЕТ КҮПІЯСЫ». 22.25, 01.35 АШЫҚ АЛАҢ. 23.15 1001 ТҮН.	05.30 ӘНУРАҢ. 05.35, 10.00, 13.00, 17.00, 20.00, 00.15 АҚПАРАТ. 06.05, 03.15 Т/Х «СҮЙЕ БІЛСЕН...». 07.00 «ТАՏՏՈՒՐՈՒՐԱՆ». 08.00 М/Ф. 09.00 Т/Х «ЖОҒАЛҒАН ЖЫЛДАР». 10.10, 18.00 Т/Х «СЕЗІМ МЕН СЕРТ». 12.10, 02.55 ҚЫЗЫҚ ЕКЕН. 13.10 Т/Х «ЫСТЫҚ ҰЯ». 14.15 ТАҒА САҢА. 14.50, 01.35 ІЗГІЛІК ФОР- МУЛАСЫ. 15.10 «ЖАРҚЫН ЖҮЗДЕСУ». 15.55, 21.25 Т/Х «СЕН ҚАСЫМДА БОЛМАСАҢ...». 17.20, 00.45 ҚАЗІР АЙТАЙЫҚ». 20.25, 00.40 АҚША ӘЛПІПЕСІ. 20.30 Т/Х «ӘУЛЕТ КҮПІЯСЫ». 22.25, 02.00 АШЫҚ АЛАҢ. 23.15 1001 ТҮН.	05.30 ӘНУРАҢ. 05.35, 10.00, 13.00, 17.00, 20.00, 00.15 АҚПАРАТ. 06.00 АҚША ӘЛПІПЕСІ. 06.05, 03.40 Т/Х «СҮЙЕ БІЛСЕН...». 07.00 «ТАՏՏՈՒՐՈՒՐԱՆ». 08.00 М/Ф. 09.00 Т/Х «ЖОҒАЛҒАН ЖЫЛДАР». 10.10, 18.00 Т/Х «СЕЗІМ МЕН СЕРТ». 12.10, 02.30 ҚЫЗЫҚ ЕКЕН. 13.10 Т/Х «ЫСТЫҚ ҰЯ». 14.15, 03.10 Д/Ф. 14.55 «ЖАРҚЫН ЖҮЗДЕСУ». 15.55, 21.25 Т/Х «СЕН ҚАСЫМДА БОЛМАСАҢ...». 17.20, 00.45 ҚАЗІР АЙТАЙЫҚ». 20.30 Т/Х «ӘУЛЕТ КҮПІЯСЫ». 22.25, 01.35 АШЫҚ АЛАҢ. 23.15 1001 ТҮН.	05.30 ӘНУРАҢ. 05.35, 20.00, 02.30 АҚПАРАТ. 06.05, 03.20 Т/Х «СҮЙЕ БІЛСЕН...». 07.25 Д/Ф. 08.00 М/Ф «САҚШЫ АРЫՏԱՆ». 09.00 Т/Х «ЖОҒАЛҒАН ЖЫЛДАР». 10.00, 18.00 Т/Х «СЕЗІМ МЕН СЕРТ». 12.00, 03.00 PRIME ERA . 12.25, 21.25 КОНЦЕРТ. 13.35 М/Ф «РАТАТУЙ». 15.10 «ЖАР-ЖАР», Х/Ф. 20.15, 02.45 ӘЛЕМ ЖОНЕ БІЗ. 20.30 Т/Х «ӘУЛЕТ КҮПІЯСЫ». 21.25 Ш. ҚАЛДЫАҚОВТЫҢ ШЫҒАРМА- ШЫЛЫҒЫНА АРНАЛҒАН КЕШ. 23.00 «ҮШ НОЯН». Х/Ф.	05.30 ӘНУРАҢ. 05.35 АҚПАРАТ. 05.50 КӨНІЛ ТОЛҚЫНЫ. 06.05, 03.35 Т/Х «СҮЙЕ БІЛ СЕН...». 07.25 Д/Ф. 08.00 М/Ф «САҚШЫ АРЫՏԱՆ». 09.00 Т/Х «ЖОҒАЛҒАН ЖЫЛДАР». 10.00, 18.00 Т/Х «СЕЗІМ МЕН СЕРТ». 12.00 ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ КЕШ. 13.40 М/Ф «РАТАТУЙ». 15.15 «ҮШ НОЯН». МИЛЕДИЯ, Х/Ф. 17.40, 03.15 АҚОРДА. 20.00, 02.35 АПТА. 20.40 Т/Х «ӘУЛЕТ КҮПІЯСЫ». 21.35 Ү. ЖОЛДАСОВТЫҢ КОНЦЕРТІ. 00.05 Т/Х «ЖАР-ЖАР».

Дүйсенбі, 10 тамыз	Сейсенбі, 11 тамыз	Сәрсенбі, 12 тамыз	Бейсенбі, 13 тамыз	Жұма, 14 тамыз	Сенбі, 15 тамыз	Жексенбі, 16 тамыз
ХАБАР	ХАБАР	ХАБАР	ХАБАР	ХАБАР	ХАБАР	ХАБАР
05.00 ДАХМАДИЕВЫҢ ЖЕКЕ КОНЦЕРТІ. 07.00 ОЯН. 09.00 COVER SHOW. 10.00 Т/Х «МӨДЕНИЕТ ҮЙІ». 12.20 Д/Ф. 13.00 ОЙНАIQ. 14.00 М/Ф. 15.00 ХАЛЫҚ ТАҢДАУЫ. 15.30 Т/Х «БОЗТОРҒАЙ». 17.30 «АБАЙДЫҢ ӨНЕРІ». 19.00 НОВОСТИ. 19.30 ЖАҢАЛЫҚТАР. 20.00 Т/Х «ҚАРЛЫҒАШ ҰЯ САЛАНДА». 21.00 Т/Х «АР АЛДЫҢДА». 23.00 ҚЫЗЫҚ TIMES. 00.15 Т/Х «РАЙСКОЕ МЕСТО». 01.00 КР ӘНУРАНЫ.	05.00, 17.15 КОНЦЕРТ. 07.00 ОЯН. 09.00 COVER SHOW. 10.00 Т/Х «МӨДЕНИЕТ ҮЙІ». 13.00 ОЙНАIQ. 14.00 М/Ф. 15.00 ХАЛЫҚ ТАҢДАУЫ. 15.30 Т/Х «БОЗТОРҒАЙ». 19.00 НОВОСТИ. 19.30 ЖАҢАЛЫҚТАР. 20.00 Т/Х «ҚАРЛЫҒАШ УЯ САЛАНДА». 21.00 Т/Х «АР АЛДЫҢДА». 23.00 ҚЫЗЫҚ TIMES. 00.15 Т/Х «РАЙСКОЕ МЕСТО». 01.00 КР ӘНУРАНЫ.	05.00, 17.30 КОНЦЕРТ. 07.00 ОЯН. 09.00 COVER SHOW. 10.00 Т/Х «МӨДЕНИЕТ ҮЙІ». 13.00 ОЙНАIQ. 14.00 М/Ф. 15.00 ХАЛЫҚ ТАҢДАУЫ. 15.30 Т/Х «БОЗТОРҒАЙ». 19.00 НОВОСТИ. 19.30 ЖАҢАЛЫҚТАР. 20.00 Т/Х «ҚАРЛЫҒАШ УЯ САЛАНДА». 21.00 Т/Х «АР АЛДЫҢДА». 23.00 ҚЫЗЫҚ TIMES. 00.15 Т/Х «РАЙСКОЕ МЕСТО». 01.00 КР ӘНУРАНЫ.	05.00, 17.00 КОНЦЕРТ. 07.00 ОЯН. 09.00 COVER SHOW. 10.00 Т/Х «МӨДЕНИЕТ ҮЙІ». 13.00 ОЙНАIQ. 14.00 М/Ф. 15.00 ХАЛЫҚ ТАҢДАУЫ. 15.30 Т/Х «БОЗТОРҒАЙ». 19.00 НОВОСТИ. 19.30 ЖАҢАЛЫҚТАР. 20.00 Т/Х «ҚАРЛЫҒАШ УЯ САЛАНДА». 21.00 Т/Х «АР АЛДЫҢДА». 23.00 ҚЫЗЫҚ TIMES. 00.15 Т/Х «РАЙСКОЕ МЕСТО». 01.00 КР ӘНУРАНЫ.	05.00, 17.15 КОНЦЕРТ. 07.00 ОЯН. 09.00 COVER SHOW. 10.00 Т/Х «ГҮЛДЕР ЖЫЛАМАЙДЫ». 13.00 ОЙНАIQ. 14.00 М/Ф. 15.30 Т/Х «БОЗТОРҒАЙ». 17.15 С. ИБРАГИМОВ. 19.00 НОВОСТИ. 19.30 ЖАҢАЛЫҚТАР. 20.00 Т/Х «ҚАРЛЫҒАШ УЯ САЛАНДА». 21.00 Т/Х «АР АЛДЫҢДА». 22.00 ҚОҒАМ ПІКІРІ. 23.00 ҚЫЗЫҚ TIMES. 00.15 Т/Х «РАЙСКОЕ МЕСТО». 01.00 КР ӘНУРАНЫ.	05.00 ӘКЕ БАҚЫТЫ. 06.00 NURBEK SALAMATOV. 08.00 Т/Х «БОЗТОРҒАЙ». 11.00 М/Ф. 12.35 «НАМ ВСЕМ КОНЕЦ», Х/Ф. 14.00 XXI ҒАСЫР КӨШБАСШЫСЫ. 15.15 ҚЫЗЫҚ TIMES. 16.30 Т/Х «ҚАРЛЫҒАШ УЯ САЛАНДА». 19.00 КОНЦЕРТ. 21.00 7 КУН. 21.30 ЖҰМЫР ЖЕР. 21.50 «РАБОТОРГОВЛЯ», Х/Ф. 23.30 CREATIVE QAZAQSTAN. 00.00 КОНТЕКСТ. 01.00 КР ӘНУРАНЫ.	05.00 ӘКЕ БАҚЫТЫ. 06.00 КОНЦЕРТ. 08.00 Т/Х «БОЗТОРҒАЙ». 11.00 М/Ф. 12.15 «РАБОТОРГОВЛЯ», Х/Ф. 14.00 COVER SHOW . 15.15 ҚЫЗЫҚ TIMES. 16.30 Т/Х «ҚАРЛЫҒАШ УЯ САЛАНДА». 18.30 ЖАЙДАРМАНЫҢ «ELORDA CUP» ЖОБАСЫ. 21.00 7 КУН. 21.30 ГЛОБАЛЬНЫЕ СОБЫТИЯ 21.50 «НАМ ВСЕМ КОНЕЦ», Х/Ф. 23.20 ПОДКАСТ. AZAMAT LIVE. 00.35 Т/Х «РАЙСКОЕ МЕСТО». 01.00 КР ӘНУРАНЫ.

Дүйсенбі, 10 тамыз	Сейсенбі, 11 тамыз	Сәрсенбі, 12 тамыз	Бейсенбі, 13 тамыз	Жұма, 14 тамыз	Сенбі, 15 тамыз	Жексенбі, 16 тамыз
ЕВРАЗИЯ	ЕВРАЗИЯ	ЕВРАЗИЯ	ЕВРАЗИЯ	ЕВРАЗИЯ	ЕВРАЗИЯ	ЕВРАЗИЯ
06.00 ҚАЙМАҚ. 07.05, 19.05 КӨРЕМІЗ- ШОУ. 08.00 ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, КАЗАҚСТАН! 09.30 ДОБРОЕ УТРО, КАЗАХСТАН! 11.05 ЖИТЬ ЗДОРОВО. 12.10 ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ. 13.10 МОДНЫЙ ПРИГОВОР. 14.10 ЖАҢАЛЫҚТАР. 14.25 НОВОСТИ. 14.30 Т/Х «ОСОБЕННОЕ ЛЕТО». 18.30, 03.25 БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР. 20.00, 01.45 ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ. 20.35 Т/Х «ГОСТИНИЦА «АУТСАЙДЕР». 02.25 Т/Х «ГОСПОДА ОФИЦЕРЫ». 03.45 Т/Х «АЛКИОН».	06.00 Т/Х «ЗАБУДЬ И ВСПОМНИ». 07.05, 19.05 КӨРЕМІЗ- ШОУ. 08.00 ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, КАЗАҚСТАН! 09.30 ДОБРОЕ УТРО, КА- ЗАХСТАН! 11.05 ЖИТЬ ЗДОРОВО. 12.10 ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ. 13.10 МОДНЫЙ ПРИГОВОР. 14.10 ЖАҢАЛЫҚТАР. 14.25 НОВОСТИ. 14.30 Т/Х «ОСОБЕННОЕ ЛЕТО». 18.30, 03.25 БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР. 20.00, 01.45 ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ. 20.35 Т/Х «ЗАТАИВ ДЫХАНИЕ». 02.10 Т/Х «ГОСПОДА ОФИЦЕРЫ». 03.45 Т/Х «АЛКИОН».	06.00 Т/Х «ЗАБУДЬ И ВСПОМНИ». 07.05, 19.05 КӨРЕМІЗ- ШОУ. 08.00 ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, КАЗАҚСТАН! 09.30 ДОБРОЕ УТРО, КАЗАХСТАН! 11.05 ЖИТЬ ЗДОРОВО. 12.10 ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ. 13.10 МОДНЫЙ ПРИГОВОР. 14.10 ЖАҢАЛЫҚТАР. 14.25 НОВОСТИ. 14.30 Т/Х «ОСОБЕННОЕ ЛЕТО». 18.30, 03.10 БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР. 20.00, 01.25 ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ. 20.35 Т/Х «ЗАТАИВ ДЫХАНИЕ». 02.10 Т/Х «ГОСПОДА ОФИЦЕРЫ». 03.45 «П@УТИНА».	06.00 Т/Х «ЗАБУДЬ И ВСПОМНИ». 07.05, 19.00 КӨРЕМІЗ- ШОУ. 08.00 ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, КАЗАҚСТАН! 09.30 ДОБРОЕ УТРО, КАЗАХСТАН! 11.05 ЖИТЬ ЗДОРОВО. 12.10 ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ. 13.10 МОДНЫЙ ПРИГОВОР. 14.10 ЖАҢАЛЫҚТАР. 14.25 НОВОСТИ. 14.30 Т/Х «ОСОБЕННОЕ ЛЕТО». 18.30, 03.10 БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР. 20.00, 01.25 ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ. 20.35 ПОЛЕ ЧУДЕС. 22.05 Т/Х «ЛАБИРИНТ ИЛЛЮЗИЙ». 03.45 Т/Х «ПАДЕНИЕ ОРДЕНА».	06.00 Т/Х «ЗАБУДЬ И ВСПОМНИ». 07.05, 19.00 КӨРЕМІЗ- ШОУ. 08.00 ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, КАЗАҚСТАН! 09.30 ДОБРОЕ УТРО, КАЗАХСТАН! 11.05 ЖИТЬ ЗДОРОВО. 12.10 ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ. 13.10 МОДНЫЙ ПРИГОВОР. 14.10 ЖАҢАЛЫҚТАР. 14.25 НОВОСТИ. 14.30 Т/Х «ОСОБЕННОЕ ЛЕТО». 18.30, 03.00 БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР. 20.00 ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ. 20.35 ПОЛЕ ЧУДЕС. 22.05 Т/Х «ЛАБИРИНТ ИЛЛЮЗИЙ». 03.45 Т/Х «ПАДЕНИЕ ОРДЕНА».	06.00 ҚАЙМАҚ. 07.05, 03.45 «П@УТИНА». 08.05 ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ. 08.45 ПОЛЕ ЧУДЕС. 10.00 «ЛАБИРИНТ ИЛЛЮЗИЙ», Х/Ф. 15.05 КОНЦЕРТ. 17.30 «ҒАШЫҒЫМ», Х/Ф. 20.05 «Н+Н», Х/Ф. 00.30 КОНЦЕРТ ГРУППЫ «КИНО». 02.55 Т/Х «ПАДЕНИЕ ОРДЕНА».	06.00 ҚАЙМАҚ. 07.05, 03.45 П@УТИНА. 09.10 DASTARXAN. 10.25 «Н+Н», Х/Ф. 15.15 ДОСТОЯНИЕ РЕСПУБЛИКИ. 17.30 «КУЛЬТУРНАЯ КОМЕДИЯ», Х/Ф. 20.05 «НЕЛЮБИМАЯ НЕВЕСТКА», Х/Ф. 00.25 Т/Х «СКРЫТЫЕ МОТИВЫ». 02.40 Т/Х «ПАДЕНИЕ ОРДЕНА».

«Бір ұлттың тілінде сол ұлттың жері, тарихы, турмысы, мінезі әзіндей ашық көрініп тұрады. Қазақ тілінде қазақтың сары сабыр даласы, біреге желсіз түндей тымық, біреге құйындай өкпінді тарихы, сар далада үйіре көшкен турмысы, асықпайтын, саспайтын сабырлы мінезі – бәрі көрініп тұр. Қазақтың сар даласы көң, тілі де бай. Мағжан ЖҰМАБАЕВ.

МЕМЛЕКЕТТІК КІРІСТЕР ОРГАНЫ ЕСКЕРТЕДІ

САЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІН КЕШІКТІРГЕНДЕРГЕ ӨСІМПҮЛ ЕСЕПТЕЛУІ МҮМКІН

Мемлекеттік кірістер комитеті қазақстандықтарға 2026 жылдың екінші тоқсаны мен бірінші жартыжылдығына арналған салық есептілігін уақытылы тапсыру қажеттігін еске салды. Биыл 15 тамыз демалыс күніне сәйкес келетіндіктен, есептілікті тапсырудың және жекелеген салықтарды төлеудің соңғы мерзімі 17 тамызға ауыстырылды.

Қаржы министрлігінің Мемлекеттік кірістер комитеті салық төлеушілерге 2026 жылдың екінші тоқсаны мен бірінші жартыжылдығына қатысты салық есептілігін уақытында тапсыру керектігін ескертті.

Бедомствонның мәліметінше, салық есептілігі әдетте 15 тамызға дейін

тапсырылуы тиіс. Алайда биыл бұл күн сенбіге сәйкес келгендіктен, заңнамаға сәйкес соңғы мерзім 17 тамыз, дүйсенбіге ауыстырылды. Осы күнге дейін салық есептілігін тапсырып қана қоймай, төленуі тиіс жекелеген салықтарды да аудару қажет.

Мемлекеттік кірістер комитеті

өкілдерінің айтуынша, бұл ескерту салық төлеушілердің белгіленген мерзімді өткізіп алмауы үшін жарияланып отыр.

Егер есептілік уақытында тапсырылмаса немесе салық белгіленген мерзімде төленбесе, өсімпұл есептеліп, қолданыстағы заңнамаға сәйкес өзге де шаралар қолданылуы мүмкін.

Сондықтан комитет салық төлеушілерді есептілікті соңғы күнге қалдырмай, барлық міндеттемелерін 17 тамызға дейін орындауға шақырды.

ХАЛЫҚТЫ ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУ

ТЕГІН ОҚУ, ШӘКІРТАҚЫ ЖӘНЕ ЖҰМЫС: ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ КӘСІПТІК ОҚУҒА ҚАЛАҒА ҚАТЫСУҒА БОЛАДЫ?

Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі жұмыссыз азаматтарды сұранысқа ие мамандықтар бойынша қысқа мерзімді кәсіптік оқытумен қамту жұмысын жүйелі түрде жалғастыруда.

Халықты жұмыспен қамту саласындағы мемлекеттік саясаттың басым бағыттарының бірі – жұмыс берушілер сұранысына сай білікті кадрлар даярлау. Қысқа мерзімді оқыту жұмыссыз азаматтарға аз уақыт ішінде практикалық дағдыларды меңгеруге, жаңа мамандық игеруге мүмкіндік беріп, олардың тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Соңғы үш жылда қысқа мерзімді кәсіптік оқытумен 30 387 адам қамтылды. Оның ішінде 21 781 азамат тұрақты жұмысқа орналасты.

Қысқа мерзімді кәсіптік оқыту жұмыс берушілердің өтінімдері негізінде мансап орталықтарының жолдамасымен қол-

леджерде, оқу орталықтарында немесе тікелей жұмыс орындарында өткізіледі.

Оқыту мемлекет қаражаты есебінен толыққанды қаржыландырылады. Бағдарламаға қатысушыларға оқу кезеңінде ай сайын 43 574 теңге мөлшерінде шәкіртақы төленеді. Бұдан бөлек, медициналық тексеруден өтуге материалдық қолдау көрсетіліп, оқу тұрақты тұрғылықты жерінен тыс жерде ұйымдастырылған жағдайда жол жүру және тұрғын үйді жалға алу шығындары өтеледі.

Оқытудың тиімділігі жұмыспен қамту көрсеткіштері арқылы айқын көрінеді. Білім беру ұйымдарында қысқа мерзімді кәсіптік оқытуды 20 517 адам аяқтап, олардың 16 496-сы тұрақты жұмысқа

орналасты. Осылайша, жұмысқа орналасу деңгейі 80%-ды құрады.

Жұмыс берушілердің базасында ұйымдастырылатын практикалық оқыту да жоғары нәтижелер көрсетуде: оқуды 6 359 адам аяқтап, олардың 5 285-і жұмысқа орналасты. Жұмыспен қамту деңгейі 83,1% болды.

Қысқа мерзімді кәсіптік оқыту – жаңа мамандықты тегін меңгеруге, еңбек нарығында сұранысқа ие дағдыларды игеруге және тұрақты жұмысқа орналасу ықтималдығын арттыруға бағытталған тиімді мемлекеттік қолдау шарасы.

Бағдарламаға қатысу үшін тұрғылықты жеріңіздігі Мансап орталығына жүгіну қажет.

ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ

ЕМХАНАЛАРДАҒЫ ЖАҢА ЕРЕЖЕ: ПАЦИЕНТТЕР ҮШІН НЕ ӨЗГЕРЕДІ?

3 тамыздан бастап емханаларда медициналық көмек көрсету тәртібіне бірқатар өзгеріс енгізілді. Жаңашылдықтар дәрігерлерге жүктемені оңтайландырып, пациенттердің ем алуын жеңілдетуге бағытталған. Жаңа қағидаларға сәйкес, енді кардиолог, гинеколог, уролог және өзге де бейінді мамандар пациенттерді қайтадан терапевтке жібермей-ақ зертханалық талдауларға, ультрадыбыстық зерттеуге, қосымша тексерулер мен басқа дәрігерлердің кеңесіне тікелей жолдай алады.

Сондай-ақ емханалар дәрігерлердің қабылдау кестесін 60 күн бұрын жариялауға міндеттелді. Бұл азаматтарға дәрігер қабылдауына алдын ала жазылып, өзіне қолайлы уақытты таңдауға мүмкіндік береді.

Қағидаларға пациенттің жағдайын сипаттайтын жаңа мәртебелер енгізілді. Соның бірі – «емделіп жатыр» мәртебесі. Осы арқылы дәрігер пациентті терапевт арқылы қайта жолдама рәсімдемей-ақ қайта қабылдауға шақыра алады.

Сонымен қатар талдауларды, тексерулерді және консультацияларды тағайындау клиникалық хаттамалар талаптарына сәйкес жүргізіледі. Бұл негізсіз зерттеулер санын

азайтуға мүмкіндік береді.

Жаңа тәртіпке сәйкес, дәрігерлердің қабылдау уақытына қойылатын ең төменгі талаптар да белгіленді:

- бейінді маманның қабылдауы – кемінде 20 минут;
- ультрадыбыстық зерттеу (УДЗ) – кемінде 20 минут;
- алғашқы қабылдау – 30 минутқа дейін.

Денсаулық сақтау саласындағы бұл өзгерістер медициналық көмектің қолжетімділігін арттыруға, емханаға қажетсіз бару санын қысқартуға және дәрігерлердің пациентті өз бетінше жүргізу мүмкіндігін кеңейтуге бағытталған.

НАЗАР АУДАРЫҢЫЗ!

ЕНДІ БАНКТЕР НЕСИЕ АЛУШЫҒА САҚТАНДЫРУ МЕН АҚЫЛЫ ҚЫЗМЕТТЕРДІ МІНДЕТТЕЙ АЛМАЙДЫ

Қазақстанда банктер мен микроқаржы ұйымдарына несие рәсімдеу кезінде несие алушыға қосымша ақыл қызметтер мен сақтандыруды күштеп таңдау тиым салынады. Бұл туралы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі төрағасының бірінші орынбасары Тимур Әбілкасымов мәлімдеді.

– Егер несие алу үшін сақтандыру талап етілсе, қарыз алушы талапқа сай келетін кез келген сақтандыру ұйымының полисын ұсына алады. Ал дайын шешім болмаған жағдайда кредитор кемінде бес тәуелсіз сақтандыру компаниясының қызметін таңдауға мүмкіндік беруге тиіс, – деді Тимур Әбілкасымов.

Оның айтуынша, клиенттің таңдауы несие шарттарына әсер етпеуі керек. Сондай-ақ азамат қосымша қызметті асығыс рәсімдеген жағдайда 14 күн ішінде одан ешқандай айыппұлсыз бас тартуға құқылы болады.

Бұдан бөлек, несиенің мерзімі сатып алынатын тауардың пайдалану мерзімімен сәйкес келуі керек. Мысалы, тұрғын үй немесе автокөлік сатып алуға берілетін несиенің ұзақ мерзімге рәсімделуі қалыпты тәжірибе саналады.

Ал смартфон сатып алу немесе қысқа мерзімді демалыстың төлеу үшін қонжықдық несие беру негізсіз несиелік ынталандыру ретінде бағаланып болады.

Сондай-ақ келісімшартқа қол қойылғанға дейін кредитор клиентке несие құны мен барлық шарттарды көрсетілген түсінікті ақпараттық құжат ұсынуға міндеттелді.

Қазақстанда қаржы ұйымдары жауапты несие беру қағидаттарын сақтауға міндеттеледі. Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі төрағасының бірінші орынбасары Тимур Әбілкасымовтың айтуынша, банктердің бизнес-модель азаматтардың салғырттығына немесе жеткіліксіз ақпараттануына негізделмеуі тиіс.

Жаңа талаптарға сәйкес, банк немесе микроқаржы ұйымы несие рәсімдеу кезінде ақыл қызметтерге немесе сақтандыруға клиенттің келісімін автоматты түрде белгілей алмайды. Қосымша қызмет қажет болған жағдайда оны клиенттің өзі саналы түрде таңдауы керек.

Сонымен қатар кредиторлар енді қарыз алушыға белгілі бір сақтандыру компаниясының қызметін міндеттей алмайды.

Директор - бас редактор
Незия ГОИЧАР

Газеттің мәмлкі иесі:
«Азат» «Вест» ЖШС

Редакцияның мекен жайы: 150800 Сәтүстік
Қазақстан облысы, Мағжан Жұмабаев ауданы,
Булаев каласы, Батыр Баи көшесі, 13 үй.

Тел: 2-17-49.
Басылым индексі 65360
e-mail: magzhan.zhuldzizi@yandex.kz

Газет антасына
1 рет бейсенбі күні
шығады.

Жазылу индексі - 65360

«Magjan zhuldyzy» газеті
редакцияда терілін беттеледі.

«Сөзгеріс Қазақстан»
баспаханасында басылады,
(Петропавл к-сі, Көпукон к-сі, 5 үй).

Тарамағы - 440

Газет аудан әкімінің, аудандық
мәжілістің тапсырысы бойынша
таратылады және газеттер арқылы
мемлекеттік ақпараттық саясатты
жүргізудегі ресми баспасым болып
табылады.

Қазақстан Республикасы Ақпарат және коммуникациялар министрлігінде 2018 жылы 11 желтоқсанда есепке алынып, №17395-Г куәлігін алған. Жарнаманың мазмұны мен мәтініне жарнама беруші жауапты. Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция қолқарасын білдірмейді. Редакцияға жолданған қоғалжабалар, хаттар «Мағжан жұлдызы» газетінің мөшлігіне айналады, рецензияланбайды, қайтарылмайды. Газетті жеткізін беру мәсележі жөнінде 2-17-80 телефоны бойынша аудандық пошта торабына хабарласуға болады.